

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Postavení Kolumbie na světovém trhu kávy

Michaela Podráská Kohoutková

© 2020 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka práce:	Michaela Podráská
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Provoz a ekonomika
Vedoucí práce:	RNDr. František Mošna, Ph.D.
Garantující pracoviště:	Katedra statistiky
Jazyk práce:	Čeština
Název práce:	Postavení Kolumbie na světovém trhu kávy
Název anglicky:	The position of Colombia on the global coffee market
Cíle práce:	Bakalářská práce je zacílena především na obchod a pěstování kávy v Kolumbii, na její export a import v rámci celého světa. Hlavním cílem je získat aktuální přehled a zachytit budoucí vývoj obchodu s kávou na světovém trhu. Práce se soustředí na komparaci možného obchodování s touto komoditou v rámci fairtradeového a burzovního obchodu a vymezení vlivu fairtradeových obchodů na ekonomickou úroveň populace třetího světa. Dále pak vyhodnotí nejlépe prosperující producenty v Kolumbii a stanoví jejich postavení na světovém trhu.
Metodika:	Relevantní kvantitativní i kvalitativní data pro komparaci budou získána především z oficiálních stránek Mezinárodní kávové organizace a ověřitelných zdrojů. Ke zpracování analytické části bakalářské práce budou dále použity základní statistické charakteristiky, analýza časových řad a indexní analýza. Pomocí těchto statistických metod bude popsán vývoj a následná predikce produkce kolumbijské kávy na světovém trhu.
Doporučený rozsah práce:	30 - 50 stran
Klíčová slova:	káva, Kolumbie, trh, producent, obchod, časová řada, komparace, Fairtrade

Doporučené zdroje informací:

1. AUGUSTÍN, Jozef. Povídání o kávě: kávovníkové zrna (Coffea arabica), káva a kávoviny jako významné potravinářské pochutiny. Olomouc: Fontána, 2003, 354 s., [9] s. obr. příl. ISBN 80-7336-040-3
2. CIHELKOVÁ, Eva. Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje = World economy : general trends in its development. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxvi, 273 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-155-0
3. ČERNOHLÁVKOVÁ, E. -- MACHKOVÁ, H. -- SATO, A. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1590-2.
4. HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
5. SCHROTH, G. *Agroforestry and biodiversity conservation in tropical landscapes*. Washington: Island Press, c2004, xii, 523 p. ISBN 15-596-3357-3
6. SVATOŠOVÁ, L. -- ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA STATISTIKY, -- KÁBA, B. *Statistické metody I*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1672-0.
7. VESELÁ, Petra. *Kniha o kávě: průvodce světem kávy s recepty na její přípravu*. Vyd. 1. Praha: Smart Press, 2010, 238 s. ISBN 978-80-87049-34-1

Předběžný termín 2019/20 LS - PEF
obhajoby:

Elektronicky schváleno: 17. 2.
2020
prof. Ing. Libuše Svatošová,
CSc.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 18. 2.
2020
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Postavení Kolumbie na světovém trhu kávy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce, s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2020 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu RNDr. Františku Mošnovi, Ph.D. a Ing. Jitce Sirohi za vedení mé práce a za všechny jeho odborné rady, postřehy a doporučení. Zároveň děkuji všem, kteří mi pomohli v mém studiu, a to zejména své rodině.

Postavení Kolumbie na světovém trhu kávy

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj světového obchodu s kolumbijskou kávou. Bude představeno postavení Kolumbie v rámci exportního trhu s touto významnou komoditou včetně předpokladů budoucího vývoje. V teoretické části práce jsou nejprve charakterizovány podmínky potřebné pro pěstitelskou produkci kávy a dále je zachycena historie obchodu významných světových producentů kávy. V rámci teoretických východisek se práce zaměřuje zejména na hlavní formy obchodu s kávou, jako jsou Fairtrade a burzovní trh. Dále je charakterizována role Mezinárodní organizace pro kávu (ICO) v celosvětovém obchodu s tímto zbožím. Praktická část analyzuje kolumbijský trh kávy a porovnává produkci, spotřebu, obchodování a celkové postavení Kolumbie na světovém trhu s kávou. V návrhové části se autorka práce soustředí na vyhodnocení nejlepších kolumbijských producentů a analyzuje možné budoucí směřování Kolumbie v oblasti obchodu s kávou.

Klíčová slova: káva, Kolumbie, trh, producent, obchod, časová řada, komparace, fair trade

The position of Colombia on the global coffee market

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to analyse the development of the world trade of Colombian coffee. I will present the position of Colombia state in front of this export trade market with this important commodity including assumption for future developments. At the beginning of the theoretical part we try to describe the conditions needed for coffee production. In the second part is captured the history of trade of major global coffee producers. Within the theoretical framework, the work focuses mainly on the main forms of coffee trade, such as Fair Trade and the stock market. The role of the International Coffee Organisation (ICO) in the global trade of these goods is also characterised in this bachelor thesis. The practical part analyses Colombian coffee market and compares the production, consumption, trade and overall position of Colombia on the world coffee market. In the draft section, the author focuses on evaluating Colombia's best producers and analysing Colombia's possible future direction in the coffee trade.

Keywords: coffee, Colombia, market, producer, trade, time series, comparison, fairtrade

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
2.2.1 Základní statistické charakteristiky	12
2.2.2 Časové řady.....	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Káva jako komodita	16
3.2 Historie obchodu s kávou jako komoditou v jednotlivých zemích a regionech	18
3.3 Fair trade	26
3.4 Komoditní burza.....	27
3.5 Mezinárodní kávová organizace ICO.....	29
3.5.1 Založení ICO a její vývoj do roku 2015	29
4 Praktická část	31
4.1 Analýza světového trhu kávy a dopady pandemie Covid 19	31
4.1.1 Produkce a domácí spotřeba kávy v Kolumbii	34
4.2 Postavení Kolumbie na světovém trhu s kávou	40
4.2.1 Export.....	40
4.2.2 Import.....	43
4.3 Cena kávy na světovém trhu	47
4.4 Obchodování s kávou na burze	49
4.5 Fairtradový obchod s kávou	52
4.5.1 Povědomí o Fairtrade.....	52
4.5.2 Fairtrade a kávová krize v Kolumbii	57
5 Zhodnocení a doporučení	59
5.1 Nejlépe prosperující producenti v Kolumbii.....	59
5.2 Předpoklady a doporučení pro budoucí vývoj kolumbijského obchodu s kávou	61
6 Závěr.....	65
Přílohy.....	68
Seznam použitých zdrojů	77

Seznam obrázků

Obrázek 1	Světová produkce kávy v posledních 10 letech (kávový rok)	32
Obrázek 2	Denní ceny složeného ukazatele ICO	33
Obrázek 3	Poptávka pěti největších konzumentů kávy v posledních letech (<i>v mil. žoků</i>) 45	
Obrázek 4	Pohyb ceny kávy na burze v období září 2019 – současnost (USD/libra).....	50
Obrázek 5	Cena kávy na burze v porovnání s exportem kolumbijské kávy	51
Obrázek 6	Znáte nějaké označení/certifikáty, které Vás informují o původu zboží nebo zaručují, že při výrobě byly splněny určité podmínky?.....	53
Obrázek 7	Znáte nějaké označení zboží, které se zaměřuje na zlepšování pracovních podmínek pěstitelů a zaměstnanců v tzv. rozvojových zemích Afriky, Asie nebo Latinské Ameriky? 54	
Obrázek 8	Koupili jste v posledních 3 měsících vědomě produkt s označením FAIRTRADE?	54
Obrázek 9	Mají obchodní řetězce aktivně nabízet zboží vyrobené v souladu s principy FAIRTRADE?	55
Obrázek 10	Dotýkají se Vás témata související s principy fair trade?	56
Obrázek 11	Země produkující fairtradovou kávu.....	58
Obrázek 12	Bilance (rovnováha) nabídky a poptávky na světovém trhu kávy	62

Seznam tabulek

Tabulka 1	Největší producenti Střední a Jižní Ameriky (v tisících žoků).....	19
Tabulka 2	Nejvýznamnější producenti Afriky (v tisících žoků).....	23
Tabulka 3	Největší producenti Asie (v tisících žoků).....	25
Tabulka 4	Sklizeň kávových bobů (hlavní producenti, mil. žoků po 60 kg).....	31
Tabulka 5	Nejvýznamnější producenti kávy (v tis. žocích).....	36
Tabulka 6	Odhad produkce kávy v Kolumbii pro hospodářské roky 2019/2020 – 2020/2021 (<i>v tis. žoků</i>).....	38
Tabulka 7	Odhad spotřeby kávy v Kolumbii pro hospodářské roky 2019/2020 – 2020/2021 (<i>v tis. žocích</i>).....	40
Tabulka 8	Hlavní dovozci kávových bobů (<i>v mil. žoků po 60 kg</i>).....	44

Tabulka 9	Největší konzumenti kávy dle hodnoty vynaložených dolarů v hos. roce 2018/19	46
Tabulka 10	Cena kávy na interkontinentální burze k 13. 10. 2020	49

Seznam grafů

Graf 1	Produkce kávy v Kolumbii ve sledovaném období (v tis. žocích).....	37
Graf 2	Spotřeba kávy v Kolumbii ve sledovaném období (v tis. žoků)	39
Graf 3	TOP 5 zemí s exportovatelnou produkcí (v tis. žoků)	41
Graf 4	Export kávy z vybraných zemí.....	42
Graf 5	Cena kávy odváděna kolumbijským pěstitelům (v UScent/lb)	47
Graf 6	Maloobchodní ceny ve vybraných zemích v letech 2010-2018.....	48
Graf 7	Přední společnosti vyrábějící kávu v Kolumbii pro rok 2018.....	60

Seznam použitých zkratk

FNC – Kolumbijská federace producentů kávy

ICE – interkontinentální burza

ICO – Mezinárodní kávová organizace

ILO – Mezinárodní organizace práce

NYBOT – burza fyzických komoditních futures se sídlem v New Yorku

USD – americký dolar

USDA – Ministerstvo zemědělství Spojených států

WHO – Světová zdravotnická organizace

1 Úvod

Káva se považuje hned po vodě za nejvíce konzumovaný nápoj ve světě. V historii byla káva zkoumána jako droga nebo produkt, který výrazně zlepšuje a zrychluje myšlení. Nejprve ji lidé konzumovali žvýkáním kávovníkových listů, poté v podobě nálevů, teprve mnohem později postupným zpracováváním objevili současnou podobu kávy jako nápoje. S tímto objevem přímo souvisí hospodářské pěstování kávy jako významné zemědělské plodiny a zároveň celosvětově obchodovatelné komodity.

Autorka se ve své bakalářské práci zaměřuje na pěstování kolumbijské kávy a obchodování s touto komoditou v rámci celého světa. Pěstování kávy v Kolumbii představuje téměř 300letou tradici. V roce 1984 byl vytvořen punc Café de Colombia, a tím vznikla celosvětově uznávaná značka kolumbijské kávy. Tato významná surovina se dostává do povědomí spotřebitelů zejména místem produkce a lidským faktorem, který ji zpracovává a zajišťuje kvalitu konečného produktu.

Práce je rozdělena do tří částí:

První část práce vymezuje přesný cíl zaměřený na postavení Kolumbie jako jednoho z nejvýznamnějších producentů kávy na světě a metodiku použitou pro zpracování získaných dat a poznatků v dané problematice.

Druhá teoretická část se zaměřuje na teoretické aspekty vymezující základní pojmy v souvislosti s kávou jako komoditou a jejím obchodováním ve světě. Charakterizuje Mezinárodní kávovou společnost ICO a její postavení a vliv na celosvětové obchodování s kávou. Tato část se věnuje i specifickým formám obchodování jako je burzovní obchod a Fair Trade.

Třetí praktická část práce je zacílena na analýzu světového trhu s kávou se zaměřením na Kolumbii a její postavení na tomto trhu vůči ostatním kávovým producentům.

Ve čtvrté části se autorka zabývá zhodnocením zjištěných výsledků a návrhem konkrétních doporučení pro nejlepší producenty kávy v Kolumbii. Zároveň se zaměří na předpoklady budoucího vývoje kolumbijského obchodu s kávou v rámci současné ekonomické situace v souvislosti s celosvětovou pandemií Covid-19.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce je zacílena především na pěstování kávy v Kolumbii a na obchod s ní, na její export a import v rámci celého světa. Hlavním cílem je získat aktuální přehled o obchodování s kolumbijskou kávou na světovém trhu a zachytit jeho budoucí vývoj. Práce se soustředí na komparaci obchodování s touto komoditou v rámci kolumbijského a světového trhu. Dále pak vyhodnotí nejlépe prosperující producenty v Kolumbii a stanoví jejich postavení na světovém trhu.

2.2 Metodika

Teoretická část je zpracována především z odborných knižních publikací o kávě a z informací mezinárodní webové stránky Mezinárodní kávové organizace. Ke zpracování analytické části bakalářské práce jsou použity základní statistické charakteristiky, analýza časových řad a indexní analýza. Dílčí propočty dat jsou prováděny pomocí programu Microsoft Excel 2016. Pomocí těchto statistických metod je popsán vývoj a následná predikce produkce kolumbijské kávy na světovém trhu. Bakalářská práce je zpracovávána na základě určitého zjišťování statistický dat, dále je provedeno zkoumání zjištěných dat a jejich vyhodnocení.

2.2.1 Základní statistické charakteristiky

Základními statistickými charakteristikami jsou míněny statistický soubor, statistická jednotka a statistický znak (Řezanková, 2013). Za statistický soubor může být považována celá pěstitelská oblast s kávou nebo oblast konzumentů kávy. Statistickými jednotkami rozumíme, v návaznosti na bakalářskou práci, například zjišťování výše produkce kávy, výše spotřebované kávy, množství podniků a provozoven, které se zaměřují na obchod a zpracovávání kávy. Statistické znaky dále rozdělujeme na kvantitativní a kvalitativní. Kvantitativními proměnnými mohou být v rámci zkoumání kávy například produkce, spotřeba nebo cena kávy (Hindls a kol., 2007).

Za kvalitativní proměnné bychom mohli považovat intenzitu kávy nebo oblíbenost druhu kávy. Kvantitativní i kvalitativní data jsou získávána pomocí statického zjišťování a vyhodnocují se prostřednictvím statistických analýz (Hindls a kol., 2007).

2.2.2 Časové řady

Časovou řadu lze chápat jako chronologicky uspořádanou posloupnost dat (pozorování) z hlediska času – minulost, přítomnost a následně určující budoucí vývoj. Časové řady se dělí podle několika hledisek. Z hlediska periodicity je definována časová řada dlouhodobá, která zobrazuje data v rámci jednoho a více let, nebo časová řada krátkodobá, která zaznamenává údaje v rámci týdnů, měsíců nebo čtvrtletí. Z hlediska časového jsou vymezeny intervalové nebo okamžikové časové řady (Hindls a kol., 2007).

Intervalovou časovou řadou rozumíme ukazatele, jejichž hodnoty se vztahují ke konkrétnímu časovému období. V případě porovnávání dvou období, např. měsíců nebo čtvrtletí, je důležité, aby intervaly byly stejně dlouhé. V případě nesouladu je nutný přepočítání na jednotkový interval. Jedná se o tzv. očišťování časových řad od důsledků kalendářních variací. Časové řady okamžikové se skládají z ukazatelů, které se váží k určitému okamžiku. K výpočtu okamžikové časové řady je využíván chronologický průměr, jelikož součet hodnot okamžikových ukazatelů by nedával reálný smysl (Hindls a kol., 2007).

Elementární charakteristiky časových řad

Na začátku určité analýzy časové řady je důležité se rychle zorientovat a získat představu o charakteru analýzy, kterou tato řada představuje. Základní rychlou představu o situaci, kterou chceme analyzovat, získáme z grafu. Mezi elementární charakteristiky časových řad patří difference různého řádu nebo koeficient růstu (Svatošová, Kába, 2008).

První difference Δ_t^1 vyjadřuje, o kolik se změnil ukazatel v daném období oproti ukazateli z období předchozího. První diferenci lze vypočítat podle následujícího předpisu:

$$\Delta_t^1 = y_t - y_{t-1}; \quad t = 2, 3, 4, \dots, n,$$

kde y_t znázorňuje proměnnou v daném období a y_{t-1} znázorňuje proměnnou za období předchozí.

Koeficient růstu k_t vyjadřuje, o kolik vzrostl nebo klesl ukazatel v daném období oproti období předchozímu. Koeficient růstu lze vypočítat podle následujícího předpisu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}; \quad t = 2, 3, 4, \dots, n,$$

kde y_t znázorňuje proměnnou v daném období a y_{t-1} znázorňuje proměnnou za období předchozí. Tempo růstu znázorňuje procentuální vyjádření koeficientu růstu (Hindls a kol., 2007).

V rámci bakalářské práce budou využity i bazický a řetězový index pro porovnání hodnot sousedních nebo pro porovnání jednotlivých údajů časové řady s hodnotou předem stanoveného období (Řezanková, Loster, 2013).

Bazický index slouží pro vyjádření změny hodnoty y_t v porovnání s hodnotou y_1 . V případě bazického indexu je základ pro srovnání vždy stejný y_1 . Naopak pro porovnání sousedních hodnot ve stejném časovém úseku se nejčastěji využívá řetězový index (Řezanková, Loster, 2013).

Obecně je nejvíce využívaným principem pro modelování časových řad jednorozměrný model, který je zároveň i jedním z nejjednodušších modelů. Jednorozměrný model nám nestanoví věcnou příčinu vývoje časové řady, pouze má za úkol popsat pohyb časové řady. V návaznosti na bakalářskou práci model nehledá příčiny rostoucí produkce kávy, pouze popisuje, jaký má tento ukazatel vývoj. V dekompozici časové řady jsou zahrnuty 4 složky: trendová, sezónní, cyklická a náhodná. Není vždy podmínkou, že všechny složky jsou v každé časové řadě obsazeny (Hindls a kol., 2007).

Při sestavování matematicko-statistického modelu časové řady je velmi důležitý odhad strukturálních parametrů trendové funkce. V této bakalářské práci bude určena vhodná trendová funkce pomocí ukazatele koeficientu determinace R^2 a podle výpočtu směrodatné chyby, která je využita pro určení bodového a intervalového odhadu:

Koeficient determinace

$$R^2 = \frac{S_T \sum_{t=1}^n (\hat{y}_t - \bar{y})^2}{S_y \sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}$$

kde \bar{y} je aritmetický průměr empirických hodnot časové řady y_1, \dots, y_n , n je počet pozorování, y_t znázorňuje hodnotu proměnné v daném období a \hat{y}_t znázorňuje odhadnutou hodnotu regresní přímky. Pro koeficient determinace platí: čím více se blíží 1, tím více je model vhodnější. Index determinace leží v intervalu hodnot od 0 do 1 (Hendl, 2004).

Extrapolace časových řad

Extrapolace časových řad je využíváno pro odhadnutí budoucího vývoje časové řady. Pro odhad parametrů trendových funkcí můžeme využít bodovou nebo intervalovou předpověď. Výsledkem bodové předpovědi je budoucí hodnota časové řady vyjádřená pouze jedním číslem. Intervalová předpověď má za výsledek budoucí hodnoty vyjádřené číselným intervalem. Pro intervalovou a bodovou predikci byl využit výpočet směrodatné chyby.

Směrodatná chyba

$$S.E. = s_y \sqrt{(1 - R^2) \frac{n \cdot (n^2 - 1) + 12 \cdot R^2}{(n^2 - 1)(n - 2)}}$$

kde s_y je směrodatná odchylka, R^2 je index determinace, n je počet pozorování. Další výpočty jsou provedeny pomocí programu Microsoft Excel 2016, prostřednictvím kterého lze jednodušeji analyzovat data pomocí regresní analýzy. Základem extrapolace časových řad je znalost vývoje časové řady zkoumaných proměnných v minulosti a přítomnosti. Z této podstaty je možné dále vypočítat následující vývoj v dalších obdobích. Nelze však předpovědět vývoj časové řady na dobu delší, než je polovina současné časové řady (Hindls a kol., 2018).

3 Teoretická východiska

3.1 Káva jako komodita

Původně byla káva vypěstována nevolníky jako koloniální tržní plodina. Dnes jsou na kávě závislé miliony lidí po celém světě a ti by si nedokázali představit ani jeden den bez svého oblíbeného nápoje. Na druhé straně jsou však lidé, kteří vnímají kávu jako žádané a obchodovatelné zboží. Vzájemná nepostradatelnost obou skupin lidí je relevantní. Kávu můžeme považovat za jednu z nejdostupnějších komodit, se kterou se obchoduje na světovém trhu. Pěstuje se a zpracovává ve více než 50 zemích po celém světě. Celkově je v pěstitelských oblastech zaměstnáno přes 25 milionů lidí, kteří kávu pěstují, sbírají či upravují pražením a mletím nebo se podílejí na jejím vývozu do oblastí, jež nejsou z důvodu klimatických podmínek vhodné pro její pěstování. Existují také odborníci, kteří kávu analyzují a vyhodnocují jednotlivé odrůdy a jejich kvalitu.

Kávovník podrobněji popsal lékárník, slavný botanik a lékař Prospero Alpini, který se s ním setkal při své cestě do Egypta. Informace svým současníkům podal v knize „Stromy v Egyptě“, vydané v Benátkách roku 1592. Jako první přivezl do Evropy kávovníková zrna italský kupec Pietro della Valle v roce 1627. Tímto způsobem se pozvolna dostávala káva do Evropy. Není jednoznačné, zda je kávovník rostlinou, keřem, nebo dokonce stromem. Obecně se jedná o ovocnou dřevinu, kterou můžeme nalézt ve více než 70 zemích na světě. Nejvíce se pěstuje kávovník v tropickém a subtropickém pásmu. Pro dostatečnou úrodu jsou klimatické podmínky velmi důležitým faktorem. Neúroda může mít pro pěstitele fatální následky, proto je důležité, aby farmáři své práci rozuměli a byli skutečnými odborníky ve svém oboru (Augustín, 2016).

Celkový odhad rozlohy zemědělské půdy, na které se ve světě pěstuje káva, je kolem 11 milionů hektarů. Za největší producenty a exportéry jsou považovány země Brazílie, Kolumbie, Vietnam, Indonésie a Mexiko. Existují dva hlavní druhy kávovníku, žádanější je *Coffea arabica* a méně oblíbený *Coffea canephora*. Z obou je možné připravit kávu. Arabský kávovník neboli *Coffea arabica* byl objeven v roce 1753 v severovýchodní Africe a dodnes se z něho připravuje nejlepší káva světa. Nejčastěji se pěstuje v Americe a Africe, méně pak v Austrálii, v Indonésii se neprodukuje téměř vůbec. Až 6 let může trvat období do první sklizně. Pěstitel tedy čeká na svou úrodu i několik let. Arabika je odolnější vůči klimatickým změnám a také obsahuje méně kofeinu než robusta.

Její chuť je ovlivněna různými faktory, jako jsou například klimatické a geografické podmínky, způsob zpracování a především konkrétní odrůda. Kávová zrna se odlišují také barvou a tvarem, tyto rozdíly vznikají jako důsledek pěstování v odlišných zemích. Na rozdíl od robusty je mnohem více náchylná k podléhání škůdcům a různým onemocněním. Hlavním typem chorob těchto kávovníků jsou kávové rzi (SCHROTH, G., 2004, s. 401).

Kávovník robusta není na světě tak oblíbeným druhem kávy jako arabský kávovník, ale jeho produkce v posledních letech stoupá. „*Jedná se o poměrně robustní keř nebo strom. Plody má okrouhlé, v období dozrávání jsou vínově červeného zbarvení, jejich dužnina je snadno oddělitelná od semen a doba zrání je asi jedenáct měsíců. Semena mají oválný tvar a nedosahují velikosti zrn arabiky*“ (Augustín, J., 2003, s. 132). Robusta se pěstuje hlavně ve Vietnamu a Indonésii, tedy převážně v Asii (Augustín, 2003).

Pozitivním faktorem pěstování robusty je odolnost vůči chorobám a schopnost lépe se vyrovnávat s klimatickými výkyvy. Stává se tak vhodnějším druhem kávy k pěstování, navíc se jedná o velice úrodnou plodinu. Kávová zrna však v porovnání s arabským kávovníkem nedosahují takové kvality, a tak se často používá kávovník robusty pro kondenzaci druhů arabiky. Robusta neboli *Coffea Canephora* je tedy dostupnější odrůdou kávy z pohledu ceny, avšak její obliba u konzumentů zaostává pro svou kyselejší a příliš kořenitou chuť (Veselá, 2010).

Nejdražší a také nejoblíbenější kávou pro velké gurmány a znalce je káva z cibetek. Cibetková káva pochází z Filipín a její originální název je Kopi Luwak. Cibetka je druh masožravé malé šelmy. Její celé označení je Cibetka palmová. Cibetky žijí převážně na území Evropy, Afriky a Asie. Přestože je cibetka převážně masožravý tvor, sladká kávová zrna jsou pro ni také pochoutkou. Kávové bobule cibetka nekouše, a tak se neporušeně dostanou do žaludku a později do trávicího traktu. V žaludku cibetky dochází k tzv. fermentaci, což znamená rozklad, respektive přeměnu organických látek a rostlinných produktů působením trávicích enzymů. V důsledku tohoto procesu má káva svou specifickou a ničím nezaměnitelnou chuť. Káva se získává různými způsoby. Jednou z možností je stopování cibetek ve volné přírodě. Cibetky se vyskytují převážně v hornatých oblastech, ve kterých musí sběrači cibetkové kávy nejdříve najít trus, aby následně mohli provést další opracování kávy, poté zajistit její prodej nebo spotřebu. Káva, která je z cibetek pohybujících se ve volné přírodě, se označuje logem a nápisem „Certified Kopi Luwak Coffee“ (SMITH, 2014).

Ty zaručují, že cibetková káva není smíchána s jinými kávovými zrny. Cibetková káva začala být postupem času oblíbenou kávou na trhu, a tak začaly vznikat cibetkové farmy. Chov cibetek v zajetí umožňuje odebírat jejich trus s kávou pod dohledem kvalifikovaných chovatelů. Lidé chovající cibetky v klecích je však živí pouze kávou, což jednak neprodukuje tak kvalitní kávu, jednak je v rozporu s ochranou zvířat (SMITH, 2014).

3.2 Historie obchodu s kávou jako komoditou v jednotlivých zemích a regionech

Hlavní producenti kávy pocházejí převážně z Ameriky, Afriky, Asie a Indonésie. Můžeme se také setkat s oblastmi nazývanými stejně jako známé druhy kávy. Označení vzniklo za účelem lepší orientace spotřebitelů na trhu (Augustín, 2003).

V následujících podkapitolách se budeme zabývat historií nejvýznamnějších producentů kávy ve světě. Data v tabulkách budou uváděna v tisících žoků, vždy za hospodářský rok. Hospodářským rokem je myšleno 12 po sobě jdoucích měsíců. Hospodářský rok pro kávu začíná vždy říjnem (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Střední a Jižní Amerika

Za nejvýznamnějšího producenta, ale i spotřebitele kávy v Jižní Americe se považuje Brazílie. Dále byly vybrány země, které se nacházejí na předních místech v produkci kávy. I když státy pocházejí ze stejného kontinentu, nikdy se nesetkáme se stejným druhem nebo stejnou chutí kávy. Zároveň si všechny země mezi sebou konkurují, a proto se zaměřují na to, aby právě jejich způsob přípravy kávy byl tím nejlepším. Největší rozdíly mezi vybranými státy způsobuje podnebí. Klimatické pásmo v Kolumbii je většinou stálé, zatímco v Brazílii můžeme nalézt hned tři klimatická pásma (Augustín, 2016).

Tabulka 1 Největší producenti Střední a Jižní Ameriky (v tisících žoků)

Nejvýznamnější producenti kávy	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Brazílie	39 470	48 095	43 484	50 826	49 152	45 342
Kolumbie	8 098	8 523	7 652	9 927	12 124	12 500
Mexiko	4 109	4 001	4 563	4 327	3 916	3 900
Guatemala	3 835	3 950	3 840	3 743	3 159	3 500
Peru	3 286	4 069	5 373	4 453	4 338	2 883

Zdroj: Statistic: Historical data. *International Coffee Organization* [online]. Londýn, 2001, 2015 [cit. 2019-21-09]. Dostupné z:

<http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/1a-total-production.pdf> - upraveno

Tabulka znázorňuje údaje o produkci od hospodářského roku 2009/2010 do hospodářského roku 2014/2015. Je zřejmé, že největší zastoupení má Brazílie. Je tedy uváděna jako největší producent kávy na světě. V hospodářském roce 2009/2010 byla produkce kávy negativně ovlivněna nepříznivým počasím, škůdci a nemocemi. Hned druhé místo zaujímá Kolumbie. Produkce v zemích, jako jsou Mexiko, Guatemala a Peru, jsou přibližně na stejné úrovni. Pokles produkce zaznamenaný v hospodářském roce 2011/2012 byl vyrovnán zvýšenou produkcí v ostatních zemích, například v Peru nebo Vietnamu. Pokles produkce bývá nejvíce ovlivněn klimatickými podmínky nebo zvyšujícími se výrobními náklady.

Brazílie

Velká hospodářská krize v roce 1929 měla negativní vliv na vývoz kávy ze země. Cena kávy klesala, protože nebyli kupci. Velké množství kávy vedlo až k ničení kávových zásob a v roce 1933 bylo ve skladech zlikvidováno téměř 35 milionů žoků kávy. V průběhu 2. světové války veškeré zemědělství v Brazílii stagnovalo. V roce 1968 vzrostlo celkové zemědělství o dvě procenta a káva se začala opět vyvážet na trhy, které nepodléhaly dovozním kvótám (Klíma, 2011).

Zemědělství se postupně navyšovalo a došlo k rozdělení půdy mezi farmářské a rolnické rodiny. Obchodní bilance v roce 1975 byla negativně ovlivněna klesající poptávkou po kávě. Recesí se stal až rok 1984, kdy měla Brazílie aktivní obchodní bilanci, a to také vlivem kávového průmyslu (Klíma, 2011).

V roce 1989 se konaly vůbec první demokratické volby v Brazílii. i po nich a následném zvolení Fernanda Collora de Mella se Brazílie stále častěji potýkala s korupcí, a proto v roce 1992 nastoupil na místo prezidenta tehdejší viceprezident Itamar Augusto Franco. Velmi oblíbeným prezidentem byl předseda levicové Strany pracujících Lula da Silva, který byl zvolen v roce 2002. Nový prezident bojoval proti chudobě a nezaměstnanosti. Kávový trh a průmysl se postupně rozvíjel. „V prosinci 2006 při průzkumu veřejného mínění označilo 35 % respondentů Luize Inácia da Silvu za nejlepšího prezidenta, kterého kdy Brazílie měla“ (Klíma, 2011, s. 361). Prezident byl následně v roce 2007 zvolen podruhé do čela státu (Klíma, 2011). Po dlouhé vládě Lula da Silvy převzala prezidentské postavení v roce 2011 Dilma Rouseffová, která byla ve své funkci velmi populární. V současné době senátoři zbavili Dilmu Rouseffovou úřadu a moci se ujal viceprezident Michel Temer (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2019).

Z pohledu zemědělství, a především pěstitelství kávy můžeme konstatovat, že je Brazílie závislá na příjmech z prodeje kávových zrn a většina farmářů spoléhá na stabilitu kávového trhu. Brazilce můžeme také považovat za největší konzumenty kávy jako nápoje, kdy se káva dostává bezkonkurenčně na první místo při 96% spotřebě v konzumaci teplých nápojů. Káva je sice pro Brazílii uváděna jako národní nápoj, ale ta nejkvalitnější se bohužel exportuje do jiných zemí, a proto zde mnohé turisty káva neuspokojí (Cleary, Jenkins, Marshall, 2004).

Nejlepší káva se objevuje na jihu Brazílie, konkrétně v São Paulu, které je považováno za největší zemědělskou oblast v kávovníkovém průmyslu. Leží převážně v tropickém pásmu a většina vyprodukované kávy pochází právě odtud. V této oblasti se začala káva pěstovat v roce 1797, kdy guvernér Castro Mendonca zasadil první kávové zrno v oblasti Jundiahy. Poté se rozšířila do největší oblasti pěstování kávy, tzv. Campinas. Toto území je jedním z nejvíce osídlených oblastí v Brazílii, žijí zde téměř 3 miliony obyvatel. Na plantážích se pěstuje hlavně arabský kávovník, jehož hlavními druhy jsou například Bourbon, Murta, Botucat nebo Maragogip. Většina vyprodukované kávy se vyváží z největšího a nejznámějšího přístavu pro vývoz kávy Santos (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Produkce kávy se v Brazílii každým rokem mění v důsledku stále proměnlivých klimatických podmínek. Nejstarší záznam je z hospodářského roku 1990/1991, kdy bylo zaznamenáno, že se vyprodukovalo 27 280 tisíc žoků kávy. O 5 let později klesla produkce na 18 060 tisíc žoků kávy, což je téměř o třetinu méně než v hospodářském roce 1990/1991. V dalších letech produkce mírně kolísala. Avšak jsou vidět výrazné rozdíly, například v roce 1997/1998 činila produkce kolem 27 000 tisíc žoků, ale v roce 1999/2000 dosáhla až 47 578 tisíce žoků. Můžeme tedy říci, že produkci v Brazílii nelze dopředu určit. Její objem se může velmi výrazně měnit z roku na rok (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Kolumbie

První zmínky o kávě byly uvedeny v 18. století, kdy ji misionáři z Francie vysadili na území Kolumbie. Ta je považována za třetího největšího producenta kávy na světě. Leží v Jižní Americe a jako jediná země na tomto kontinentu využívá výhody dvou oceánů, Atlantského a Tichého. Navíc se vyznačuje stabilním klimatem, které je pro pěstování kávovníků ideální. Plantáže nalezneme především na úpatí And, ale i v nížinách či vrcholcích kopců. Rozdílné mikroklima umožňuje úrodu po celý rok. V Kolumbii převládá pěstování arabského kávovníku. Robusta zde má také své zastoupení, avšak je pěstována v minimálním množství (Augustín, 2003).

Pro kolumbijské farmáře i pro celou zemi je káva nejdůležitější komoditou určenou k zajištění obživy, a proto zachovávají její obhospodařování na vysoké úrovni. Aby se zamezilo vniknutí jakékoliv choroby ohrožující kávové plantáže, byla stanovena velmi přísná a důsledná opatření. Například každé auto musí být při vstupu do země patřičně dezinfikováno (Káva, 2006).

Ačkoli produkce kávy zde nedosahuje takových hodnot jako v Brazílii, hraje Kolumbie v kávovém průmyslu důležitou roli. Za posledních 25 let produkuje v průměru 11 529 tisíc žoků kávy, přičemž nejméně se vyrobilo v hospodářském roce 2011/2012, a to 7 652 tisíc žoků. Naopak nejvíce vyprodukovala země v roce 1991 - 17 815 tisíc žoků. Ve srovnání s Brazílií se jedná o několikanásobně menší produkci (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Avšak v souvislosti s exportem byly ve 20. století rozdíly mezi Brazílií a Kolumbií minimální, jelikož Kolumbie se na vývozu podílela majoritou své produkce, zatímco Brazílie většinu kávy vypěstované na svém území spotřebovala na domácím trhu a exportovala jen minimální množství produkce. Až v 21. století začíná vývoz z Brazílie převyšovat kolumbijský téměř o 20 000 tisíc žoků kávy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Mexiko

V roce 1989 propukla Mexická kávová krize, a to vlivem liberalizace mezinárodního trhu. Důvodem bylo přebudování kávového průmyslu, káva se tak dostala pod kontrolu transnacionálních korporací (Cihelková a kol., 2009).

Cílem transnacionálních korporací bylo znemožnit zlepšení kvality kávy na domácím trhu a zajistit neschopnost vyvážet kávu na mezinárodní trh. Farmáři se tak mohli dostat na trh pouze dílčími cestami, jako byl například obchod Fair Trade. Pro ostatní pak přicházela v úvahu pouze migrace do severních zemí (Renard, Breña, 2010).

Průměrná produkce je v této zemi 4 477 tisíc žoků kávy za rok, nicméně v minulých letech klesla produkce pod průměr vlivem změny klimatických podmínek. Nešlo však o výrazný pokles. V posledních letech se Mexiko v souvislosti se snižováním produkce potýká s nepatrným poklesem exportu (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Většina kávy z Mexika se exportuje do USA. Druh kávy a následně její označení určuje nadmořská výška, ve které nalezneme kávovníkové plantáže. Největší zastoupení zde má arabika a její výjimečností je právě bio produkce – ekologické pěstování a následné zpracování (Augustín, 2003).

Peru

Průměrná produkce kávy v Peru se pohybuje okolo 2,7 milionů žoků kávy ročně, ovšem v hospodářském roce 2011/2012 bylo vyprodukováno přes 5 milionů žoků kávy. Od té doby produkce opět poklesla na průměrnou úroveň. Nejméně země vyprodukovala 665 tisíc žoků kávy v hospodářském roce 1993/1994, což je hluboce pod průměrem. Velký pokles úrody můžou zapříčinit špatné klimatické podmínky nebo živelné katastrofy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Afrika

Oblasti pěstování kávy v Africe jsou stejně významné a známé jako výše popsaná teritoria ve Střední nebo Jižní Americe. Velikost produkce není tak vysoká jako například v Brazílii, ale místní výrobci se stále pohybují na předních příčkách mezi světovými producenty kávy. Afrika vyprodukuje 10 % kávy z celosvětové produkce, a to především arabiky, v minimálním množství se objevuje pěstování robusty. Největšími producenty kávy v Africe jsou Etiopie a Uganda, následované Pobřežím slonoviny (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Tabulka 2 Nejvýznamnější producenti Afriky (v tisících žoků)

Nejvýznamnější producenti kávy	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Etiopie	6 931	7 500	6 798	6 233	6 527	6 625
Uganda	2 860	3 223	3 075	3 878	3 602	3 800
Pobřeží slonoviny	1 795	982	1 966	2 072	2 107	2 175

Zdroj: Statistic: Historical data. *International Coffee Organization* [online]. Londýn, 2001, 2015 [cit. 2015-12-08]. Dostupné z:

<http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/1a-total-production.pdf>

Porovnáním producentů uvedených v tabulce zjistíme, že mezi hospodářskými lety 2013/2014 a 2014/2015 došlo v afrických zemích k růstu celkové produkce kávy. V hospodářském roce 2010/2011 Etiopie dosáhla vrcholu, v následujících letech produkce postupně upadá, a to z důvodu negativních klimatických podmínek a narůstajících nákladů na výrobu. Pobřeží slonoviny má v porovnání s Ugandou o třetinu nižší produkci, ovšem musíme uvážit, že se i tak jedná o třetího největšího afrického producenta.

Etiopie

Kořeny pěstování kávy popsané v úvodu práce sahají právě do Etiopie. Kávu objevil již ve 12. století chlapec jménem Kaldi. Ten byl prostým pastýřem koz, který vyzoroval náhlou neobvyklou energii u svého stáda. Kozy na pastvě okusovaly keře s červenými bobulemi, po kterých se staly až neovladatelnými. Kaldi také ochutnal červené bobule a zjistil, že právě ony dodávají silnou energii a čilost, kterou zpozoroval u stáda. S tímto velkým tajemstvím se svěřil opatovi, který bobule označil za dílo ďábla a vhodil je rovnou do ohně. Bobule se začaly v ohni pražit a postupně se uvolňovala silná aromatická vůně, která donutila opata k vyhrabání několika zrněk z ohniště. Následně opat se zrnky začal experimentovat. Zrnka rozdrtil a po smíchání s vodou vytvořil vzácný mok, který podával hlavně svým bratrům při odříkávání dlouhých nočních modliteb (Augustín, 2016, s. 42).

Uganda

Uganda je nejdůležitější africkou exportní zemí robusty. Arabika se zde začala pěstovat až na konci 19. století, avšak místní obyvatelé i nadále preferovali robustu. Ugandu nalezneme v tropickém pásmu Afriky, pro její podnebí je typické především deštivé klima vhodné pro pěstování robusty. Dále se Uganda jako jediná země na světě může chlubit volným růstem kávovníků, které se vyskytují především ve stinných oblastech (Augustín, 2016).

Asie

Tabulka 3 Největší producenti Asie (v tisících žoků)

Nejvýznamnější producenti kávy	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Vietnam	17 825	20 000	26 500	25 000	27 500	27 500
Indonésie	11 380	9 129	7 288	13 048	11 667	9 350
Indie	4 806	4 728	4 921	4 977	5 075	5 517

Zdroj: Statistic: Historical data. *International Coffee Organization* [online]. Londýn, 2001, 2015 [cit. 2015-12-08].

Dostupné z: <http://www.ico.org/historical/1990%20onwards/PDF/1a-total-production.pdf>

Při porovnání výše zmíněných asijských zemí dojdeme k zjištění, že produkce ve Vietnamu se za poslední dva roky udržuje na stejné míře a ve srovnání s Indonésií dosahuje o polovinu větší produkce. Produkci Indie můžeme srovnat například s množstvím kávy vypěstovaným v Peru nebo Mexiku s tím rozdílem, že Indie se (stejně jako ostatní asijské země) zaměřuje především na výrobu robusty (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Vietnam

Ve Vietnamu byly zaznamenány první zmínky o kávě v polovině 19. století, a to díky francouzským misionářům, kteří přinesli do země semínka této plodiny z ostrova Reunion. V současnosti je, hned po Brazílii, Vietnam největším producentem kávy na globálním trhu. Za nejznámější oblasti pěstování kávy jsou považovány například provincie Dong Nay, Gialai Kontum, Dak Lak a Lam Dong (Augustín, 2016).

V zemi bývá vypěstováno velké množství kávy, například v roce 2014/2015 Vietnam vyprodukoval až 26 500 tisíc žoků kávy. Průměrně tak za rok farmáři vypěstují až 15 848 tisíc žoků kávy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Indonésie a Indie

V 17. století do Indonésie přivezli semínka kávy Holanďané. Vzhledem k sopečnému povrchu, na kterém je v Indonésii robusta pěstována, získává specifické chuťové rysy. Nejznámější kávové plantáže se rozkládají na území Jávy, Sumatry nebo Flores. V rámci obchodu jsou největšími exportními přístavy Jakarta, Semarang nebo Surabaya. Do Indie byla semena kávovníku přivezena již roku 1670 a v současnosti je tato lokalita považována za největší produkční oblast kávy. Spotřeba kávy je v Indii mnohem větší, než je její produkce, a proto je zde zaznamenán značný dovoz kávovníkových zrn (Augustín, 2016).

V exportu vítězí Indonésie, která za rok vyveze až 6 000 tisíc žoeků kávy, zatímco Indie exportuje skoro o polovinu méně (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

3.3 Fair trade

Fair trade je globálně známý pojem, avšak ne každý ví, co se pod tímto spojením dvou anglických slov skrývá a jaký mají význam a smysl. Než začneme s představováním pojmu „fair trade“ je důležité poukázat na rozdíl slov fair trade s malými písmeny a Fairtrade s velkým počátečním písmenem, popř. FAIRTRADE. Zatímco Fairtrade označuje název certifikace a ochranné známky, spojení fair trade je chápáno obecně jako myšlenka spravedlivého obchodu. (Ekonomika v souvislostech, 2015).

Fair trade neboli spravedlivý obchod vznikl za účelem pomoci rozvojovým zemím s obchodováním na trzích vyspělých států a zajištěním jejich přístupu na mezinárodní trhy. Jeho vznik, jak již bylo řečeno v úvodu, spadá do 40. a 50. let dvacátého století. Důvod vzniku nebyl jen přístup na zahraniční trhy, bylo to jedno z řešení pro výstup z chudoby, napravení špatných pracovních podmínek pro obyvatele rozvojových zemí nebo zlepšení životního prostředí (Ekonomika v souvislostech, 2015).

Prvotní a základní myšlenkou fair trade obchodu bylo získání spravedlivé a rentabilní odměny za práci především původních pěstitelů takových produktů, jako jsou čaj, káva a jiné tropické plodiny směřující na mezinárodní trh. Impulsem pro tento druh obchodu se staly nerovné a nespravedlivé podmínky v oblastech mezinárodního obchodování, především nedostatečné vzdělání a zdroje domorodých pěstitelů pocházejících z chudých oblastí Afriky, Latinské Ameriky a Asie (nazemi.cz, 2019).

Koncept fair trade obchodu vychází ze stanovení „spravedlivé ceny“, což je minimální výkupní cena s přidanou fairtradovou sociální prémie. Právě tato prémie je směřuje na rozvoj a podporu pěstitelů a jejich rodin, jejichž převážná část stále balancuje na hranici chudoby. Pokud dojde ke spojení těchto pěstitelů do družstva a poté jeho zapojení do systému fair trade, pozice pěstitelů posilují a dochází k propojení všech principů fair trade obchodu. Sociální příplatek se nevyplácí jednotlivým pěstitelům, ale celému družstvu, které má silnější postavení a jehož členové poté demokraticky rozhodnou o investicích. Pro zajímavost si můžeme uvést, že v roce 2012 tvořily prostředky ze sociálních příplatků 80 milionů euro (Kol. autorů: Chládková, Chmelař, Malířová, 2013).

Po vysvětlení pojmu fairtrade přejdeme k Fairtrade s velkým začátečním písmenem. Jedná se, jak jsme již zmiňovali výše, o název ochranné známky a certifikace, jejímž vlastníkem je mezinárodní organizace Fairtrade International, zabývající se tímto druhem obchodu. Dalším významným partnerem v této oblasti je také Světová fairtradová organizace (WFTO), která propojuje fairtradová družstva a společnosti globálního jihu s firmami a společnostmi globálního severu. Jedná se o tradiční spolupráci založenou na členství a důvěryhodných vztazích všech obchodních partnerů (nazemi.cz, 2019).

Cílem fairtradového obchodu je tedy pomoci lidem v rozvojových zemích nalézt cestu z chudoby a zajistit jim dostatek finančních prostředků k zajištění základních potřeb, jako jsou dostatek vody, jídla, zdravotní péče a vzdělání. Nákupem fairtrade produktů může každý z kupujících přispět k podpoře drobných pěstitelů a zaručit jim spravedlivé rozdělení příjmů z uskutečňovaných obchodů.

3.4 Komoditní burza

Komoditní burza je místo, kde se provádějí jednotlivé obchody s komoditami pod přísným dohledem kontrolních orgánů.

Do komodit lze zahrnout zemědělské a průmyslové produkty, nerostné nebo energetické suroviny. Bakalářská práce se zaměřuje na jedinou komoditu, kterou lze obchodovat na komoditních trzích, a tou je káva. Burza není takovým obchodním místem, na kterém by se dalo nakoupit zboží přímo jako například v supermarketu. Burza slouží především k nakupování nebo prodávání kontraktů na tyto komodity (Začínáme na burze, 2018).

Na burze komoditních trhů se vyskytují dvě základní skupiny obchodníků, jsou jimi hedgers neboli jistící se subjekty a spekulanti. Hedgers zajišťují kupováním future kontraktů sebe a chrání se proti nepříznivému pohybu ceny komodity na komoditním trhu. Vývoj ceny může být ovlivněn velikostí úrody v závislosti na počasí. V případě zvyšování ceny na trhu hedgers budou nakupovat vlastní komoditu a vytvoří si tímto způsobem zisk. Mezi tyto subjekty se řadí například producenti, pěstitelé nebo zpracovatelé dané komodity (Začínáme na burze, 2018).

Do skupiny spekulantů se řadí obchodníci, kteří fyzicky nenakupují komodity. Nakupují pouze kontrakty za účelem dosažení zisku z dalšího prodeje. Spekulanti se zaměřují na pohyb cen komodit a podle toho nakupují kontrakty. Kontrakty, se kterými se nejvíce obchoduje, jsou tzv. futures kontrakty. „*Futures je standardizovaný finanční derivát, kterým se prodávající zavazuje v určitém termínu za určitou cenu a v určité kvalitě dodat kupujícímu (držiteli futures kontraktu) podkladové aktivum – komoditu*“ (Začínáme na burze, 2018, str. 79).

Mezi nejznámější a nejvýznamnější světové komoditní burzy se řadí: Chicago Board of Trade, Chicago Mercantile Exchange, New York Mercantile Exchange, New York Board of Trade. z evropských komoditních burz jsou nejdůležitější tyto: London International Financial Futures Exchange, Intercontinental Exchange, Eurex (Začínáme na burze, 2018).

3.5 Mezinárodní kávová organizace ICO

Mezinárodní kávová organizace neboli International Coffee Organization (ICO) je považována za hlavní mezivládní organizaci pro kávu. Jejím úkolem je spravovat export a import kávy mezi všemi státy, a vyhnout se tak problémům, které by mohly nastat. Hlavním cílem je zajištění mezinárodní spolupráce. Země, které jsou členy Mezinárodní kávové organizace, na jedné straně vypěstují v různých částech světa až 95 % kávy, na straně druhé dosahuje jejich spotřeba až 83 % z celkové produkce kávy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

3.5.1 Založení ICO a její vývoj do roku 2015

Mezinárodní kávová organizace vznikla roku 1963 v důsledku uzavření Mezinárodní smlouvy o kávě (ICA), jež nabyla platnosti v roce 1962 a byla podepsána na 5 let. Následně po jejím ukončení přicházely další smlouvy a jejich rozšíření. Nejnovějšími úpravami byla smlouva rozšířena roku 2007 a byla platnosti roku 2011 a platí dosud (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Mezinárodní smlouvy o obchodování s kávou vznikaly kvůli koordinaci dovozu a vývozu. Jejich úspěšnost byla potvrzena roku 1968, kdy nabyla platnosti další mezinárodní dohoda o kávě. Obsahem těchto dvou dohod byla především aplikace systému s vývozními kvótami. Ty omezovaly povolené množství kávy, které mohli producenti exportovat. Došlo-li k jejich porušení nebo překročení, přebývajícím množství zboží bylo z trhu okamžitě staženo. Dlouhodobým záměrem mezinárodních smluv o kávě bylo stabilizovat cenu kávy na trhu a udržet ve vyrovnaném vztahu nabídku a poptávku. Došlo tak ke stabilizaci ekonomické situace na trhu kávy a k rozšíření mezinárodní spolupráce spotřebitelů a producentů kávy. Po roce 1973 se výrazně změnila struktura nabídky a poptávky na trhu kávy, a proto byla rozšíření, která se týkala ekonomických ustanovení – kvót, zrušena (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

V roce 1975 došlo k prudkému nárůstu cen kávy z důvodu neúrody v Brazílii. Jelikož šlo o nejvýznamnějšího producenta kávy na světě, trh s kávou na situaci tohoto producenta prudce reagoval. Poptávka po kávě stále rostla a vypěstované množství nestačilo uspokojit spotřebitele (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Tato situace vedla k rozhodnutí doplnit smlouvy o řadu nových ustanovení, která by v budoucnu zabránila opakování podobné situace, a navíc by vedla ke zlepšení ekonomické situace na trhu, tedy k posílení tržního mechanismu – s rostoucí nabídkou dochází k poklesu cen a naopak. V případě příliš vysoké ceny kávy došlo k pozastavení kvót pro vývoz a dovoz, protože jakákoli omezení ztrácela na významu. Jelikož v následujících letech cena kávy začala opět klesat, vešel v roce 1980 systém kvót znovu v platnost. Hlavním cílem Mezinárodních kávových dohod byla možnost rychlého zásahu v případě cenové nestability na trhu kávy. Mezinárodní kávová organizace se věnovala pozorování kávy jakožto obchodní komodity (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Mezi lety 1995-2000 bylo přijato šest projektů s rozpočtem okolo 50 milionů dolarů. Převažující část byla financována ze Společného fondu pro komodity (CFC), na realizaci projektu se podílela i další sdružení a zčásti přispěla i Evropská unie. Projekty se tak hlavně zaměřovaly na zlepšování kvality kávy. Dále vznikly programy zacílené na boj proti škůdcům. Řada aktivit měla vést ke zlepšování marketingu. Dalšími úkoly projektů bylo vytvoření globální výzkumné sítě pro kávu. Vznikl i nový orgán, který měl podporovat soukromý sektor, Coffee Industry and Trade Associations Forum (CITAF). Členové této organizace mají možnost společně monitorovat situaci na trhu s kávou a projednávat problémy, které se na něm objeví (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Rok 2001 přinesl pro producenty kávy obnovu mnoha ustanovení v mezinárodní smlouvě o kávě. Smlouva vešla v platnost 1. října 2001 a již během roku byla třikrát rozšířena. Úpravy se týkaly například rozvoje trvale udržitelného pěstování kávovníků, dále podpory spotřebitelů nebo zvyšování kvality kávy. Nová ustanovení zahrnovala standardy životních a pracovních podmínek pěstitelů kávy. Další článek umožnil založení propagační komise (Committee promotion) skládající se z členů organizace, která měla za cíl podporovat propagaci kávy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Novelizace mezinárodní dohody o kávě byla schválena roku 2007 jako sedmá úmluva. Smlouva byla přijata 77 členy organizace, měla tak posílit roli Mezinárodní kávové organizace „jakožto fóra pro mezivládní konzultace“. (Mezinárodní kávová organizace, 2019) Úmluva měla usnadnit zpřístupnění veškerých informací o této komoditě a podpořit udržitelné pěstování kávy (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

4 Praktická část

4.1 Analýza světového trhu kávy a dopady pandemie Covid 19

Kolumbie se nachází na 40. místě v rámci největších ekonomik na světě. Ve sféře hrubého domácího produktu kolumbijský trh leží na 22. místě (EMIS, 2020).

Marketingový rok trhu kávy se liší v jednotlivých zemích a regionech. Ve většině z nich představuje kávový rok období říjen–září následujícího roku (většina afrických producentů a dále například USA, Mexiko, Vietnam, Kolumbie). Dalším obdobím je duben–březen (v zemích jako jsou například Angola, Ekvádor, Peru, Indonésie). Třetí kávový rok začíná v červenci a končí v červnu příštího roku (jako například v Tanzánii, na Kubě, v Brazílii) (USDA, 2020).

Tabulka 4 Sklizeň kávových bobů (hlavní producenti, mil. žoků po 60 kg)

Země	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
svět celkem	153,80	152,90	161,70	158,70	174,50	169,34
arabica	86,60	86,30	101,50	94,30	104,40	97,30
robusta	67,20	66,60	60,20	64,30	70,10	71,80
Desítka největších producentů (mil. žoků po 60 kg)						
1. Brazílie	54,30	49,40	56,10	50,90	64,80	59,30
2. Vietnam	27,40	28,93	26,70	29,30	30,40	30,50
3. Kolumbie	13,30	14,00	14,60	13,83	14,30	14,30
4. Indonésie	10,47	12,10	10,60	10,40	10,60	10,70
5. Etiopie	6,48	6,51	6,94	7,06	7,25	7,35
6. Honduras	5,10	5,30	7,51	7,60	7,00	6,50
7. Indie	5,44	5,80	5,20	5,27	5,17	5,49
8. Mexiko	3,18	2,30	3,30	4,00	4,05	4,55
9. Peru	2,90	3,50	4,23	4,38	4,38	4,50
10. Uganda	3,55	3,65	5,20	4,35	4,80	4,25

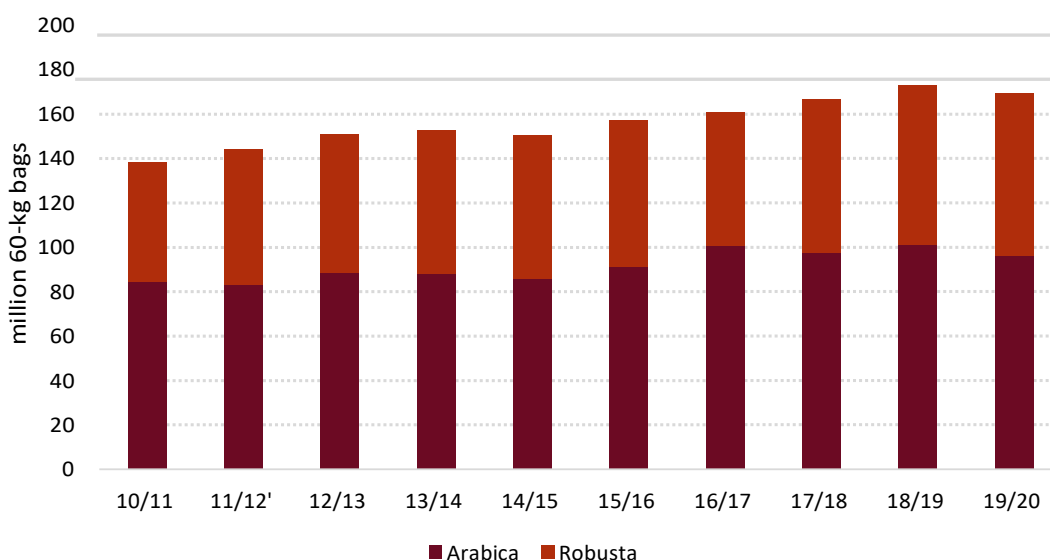
Zdroj: *United States Department of Agriculture: Coffee: World Markets and Trade* [online].

© 2020 [cit. 2020-10-18].

Dostupné z: <https://www.fas.usda.gov/data/coffee-world-markets-and-trade>

Dle předpovědi Mezinárodní organizace kávy (ICO) je světová produkce kávy predikována pro období 2020/21 vyšší o 9,1 milionu žoků (60 kilogramové pytle), než v předchozím roce, kdy se světová produkce kávy dostala na 169,34 milionu žoků.

Obrázek 1 Světová produkce kávy v posledních 10 letech (kávový rok)

Zdroj: *Monthly Coffee Market Report (2019/20)* [online]. © 2020 [cit. 2020-11-10].

Dostupné z: <http://www.ico.org/Market-Report-19-20-e.asp>

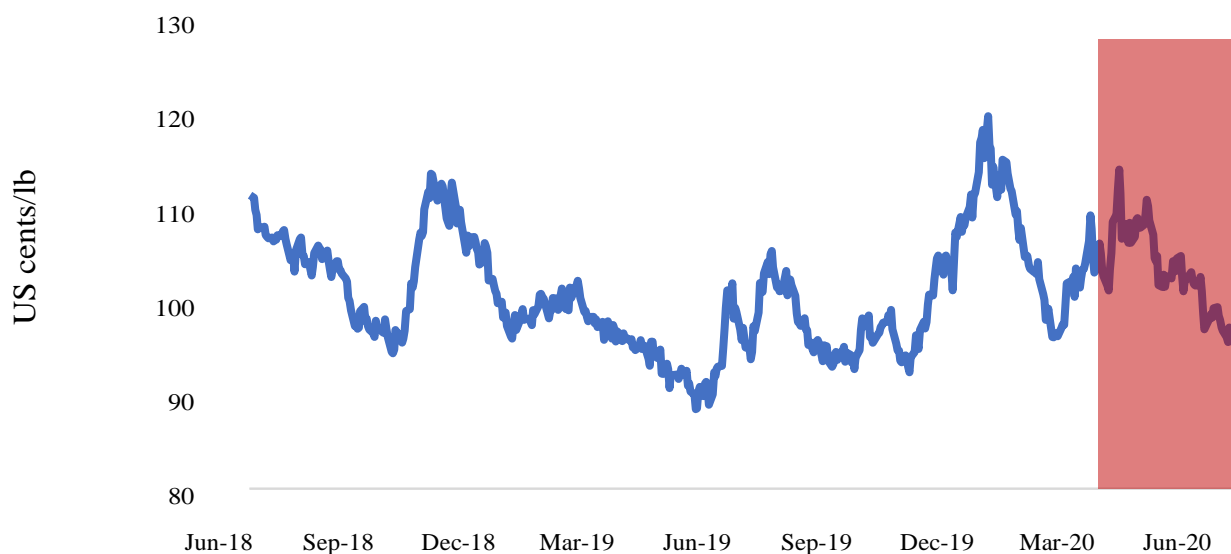
Produkce kávy vzrostla v roce 2019/2020 v pěti největších producentských zemích, kromě Brazílie, jejíž produkce tvoří téměř 35 % celosvětové produkce.

Tento rok nebyl pro brazilskou arabiku tím hlavním z dvouletého cyklu a celková sklizeň se odhaduje na 58 milionů žoků, tedy o 10,9 % méně než v roce 2018/19. Produkce brazilské arabiky vykazuje pokles o 17,4 %, tzn. na 37 milionů žoků, zatímco produkce robusty vzrostla o 3,4 %, tzn. na 21 milionů žoků.

Produkce kávy ve Vietnamu se v letech 2019/20 odhaduje na 31,5 milionu žoků, tj. o 0,7 % více než v roce předchozím. Celková produkce kávy v Kolumbii se v roce 2019/20 odhaduje na 14,1 milionu žoků, což je oproti předchozímu roku o 1,7 % více. Po rychlém růstu v prvních třech měsících kávového roku následoval vlivem špatného počasí pokles cen.

Naopak po třech letech poklesu se produkce v Indonésii zvýšila vlivem příznivého počasí v roce 2019/20 o 16,5 %, tzn. na 11,2 milionu žoků. Produkce kávy v Etiopii stabilně rostla a v kávovém roce 2019/20 se vlivem příznivého počasí a přiměřeného deště zvýšila o 2,1 % na 7,7 milionu žoků (Mezinárodní kávová organizace, 2020).

Obrázek 2 Denní ceny složeného ukazatele ICO

Zdroj: *IMPACT OF COVID-19 ON THE GLOBAL COFFEE SECTOR: SURVEY OF ICO EXPORTING MEMBERS: International Coffee Organization Coffee Break Series N° 3 June 2020* [online]. 2020 [cit. 2020-11-02].

Dostupné z: <http://www.ico.org/documents/cy2019-20/coffee-break-series-3e.pdf>

Pandemie způsobená virem COVID-19 představuje obrovský zásah do celosvětové nabídky a poptávky kávového sektoru. Od března 2020, kdy bylo toto onemocnění prohlášeno Světovou zdravotnickou organizací (WHO) za globální pandemii, ceny kávy velmi kolísaly (obr. 2). Po počátečním výkyvu následoval trvalý pokles cen, který pravděpodobně předpovídá ochlazení poptávky po kávě v důsledku recese, která v současné době ovlivňuje mnoho zemí dovážejících kávu. V grafu můžeme sledovat na konci června pokles indikátoru ICO pod hranici 100 amerických centů/lb (ICO – Coffee Break Series N° 3, 2020).

Světové ceny kávy jsou nyní silně proměnlivé vzhledem k nejistotě na trzích s komoditami. To vrhá pěstitele do značné nejistoty a ohrožuje zdroj jejich živobytí. V několika regionech s vysokou produkcí, jako jsou třeba Honduras nebo Peru, je zásadně omezen pohyb osob, což bude mít dopad na sklizeň, přepravu a zpracování kávy (Fairtrade a Covid, 2020).

V souvislosti s pandemií zahájila Mezinárodní organizace pro kávu (ICO) průzkum dopadů na vyvázející členské země. Cílem šetření bylo posoudit dlouhodobý a krátkodobý dopad pandemie Covid-19 na odvětví kávy od pěstitelů až po distributory. Na základě zjištění se dají nastavit opatření, která zmírní negativní dopady Covidu na zdraví, ekonomiku a sociální život pracujících v tomto odvětví (ICO – Coffee Break Series N° 3, 2020).

Pandemie Covid-19 zasáhla ekonomiku celého světa. To znamená, že dopady lze předpokládat také přímo na pěstitele kávy. V obchodu s kávou se mohou objevit i problémy, kterým musí producenti čelit. Mohou to být například omezení přepravy a pohybu osob. Tyto omezení mohou mít vliv na zpracování kávy, sklizeň nebo logistiku. V současné době pěstitelé hlásí velké problémy s nedostatkem pracovní síly, přestože poptávka po kávě stále roste, nastávají problémy nejenom s dopravou mezinárodní, ale i vnitrostátní právě v souvislosti se stále vyšším počtem nakažených.

4.1.1 Produkce a domácí spotřeba kávy v Kolumbii

Kolumbie se zaměřuje na pěstování vysoce kvalitní kávy arabica. Pěstováním kolumbijské kávy se zabývá přes 560 tisíc malých rodinných farem, které vlastní nezávislí pěstitelé kávy. Nezávislí pěstitelé kávy jsou organizovány prostřednictvím Kolumbijské federace pěstitelů kávy v původním názvu Colombian Coffee Growers Federation (FNC). Kolumbijská federace producentů kávy byla založena kolumbijskými výrobci kávy v roce 1927 z důvodu zastoupení kávového průmyslu v politice. Organizace také kontroluje kvalitu a dodržování podmínek pro kvalitní pěstování kávy. Z tohoto důvodu je kolumbijská káva chráněna označením původu, zeměpisným označením nebo certifikační značkou (Federación Nacional de Cafeteros de Colombia, 2019).

Kolumbijská federace producentů kávy se zaměřuje v ekonomickém směru na tři základní faktory, jimiž jsou cena, produktivita a snížení nákladů. Káva je pro Kolumbii jedním z nejdůležitějších tržních statků, a proto je zaručení nejlepší tržní ceny hlavním faktorem pro trh. Producent může dosáhnout lepšího umístění, případně vyplnit mezery na trhu prostřednictvím diferencovaných speciálních káv. Pěstitelé a producenti kávy se také zaměřují na rozvoj mechanismů snižujících negativní kolísání cen. V rámci produktivity je důležité, aby pěstitelé kávy věnovali pozornost pěstování nových odrůd kávy. Snížení nákladů na produkci je důležité pro zvyšování čistého příjmu pěstitelů kávy a efektivního vedení farmy. Vyvíjejí se nové technologické metody pro sklizeň a zavádějí se inovativní formy logistiky. Může se pak zvýšit konkurenceschopnost kolumbijské kávy na mezinárodních trzích (Federacion Nacional de Cafeteros de Colombia, 2020).

Ve sféře životního prostředí kolumbijská federace směřuje své cíle na vodu, půdu, biodiverzitu, odpadové hospodářství, energii a emise. Voda je jeden z nejdůležitějších faktorů pro pěstování zemědělských plodin. Kolumbijská federace se snaží zavádět technologické postupy s omezením plýtvání vodou. Dále se také snaží chránit a vyživovat půdu pro pěstování kávovníků. Biodiverzita je důležitým faktorem pro udržení ekologické rovnováhy v přírodě. Ochrana půdy je významná pro zachování přírodního bohatství, které je prvotním zdrojem pro většinu pěstitelských produktů. Proto je velmi podstatné tento faktor chránit a nenapomáhat k hubení hmyzu a bakterií, které jsou také důležité pro zachování přírodní rovnováhy. V rámci odpadového hospodářství klade kolumbijská federace důraz na omezení odpadů jak v rámci pěstitelských oblastí, tak v kancelářích. Snaží se omezit odpad prostřednictvím opětovného používání obalů a možných prostředků, recyklací a racionálním užíváním všech prostředků k produkci kávy. V rámci energie se kolumbijská federace zaměřuje na snižování její spotřeby, a to hlavně při čerpání energie z neobnovitelných zdrojů. Zkoumá jiné alternativy, jako je například využívání udržitelných zdrojů (sluneční energie aj.). Emise skleníkových plynů v současné době rostou vysokým tempem. Lidstvo přispívá ke zvyšování produkce skleníkových plynů, a tak nedobrovolně přispívá i ke globálnímu oteplování, a tedy i změně klimatu. Kolumbijská kávová organizace pracuje na snížení vyprodukovaných skleníkových plynů a snaží se tak pomoci atmosféře a snížení globálního oteplování (Federacion Nacional de Cafeteros de Colombia, 2020).

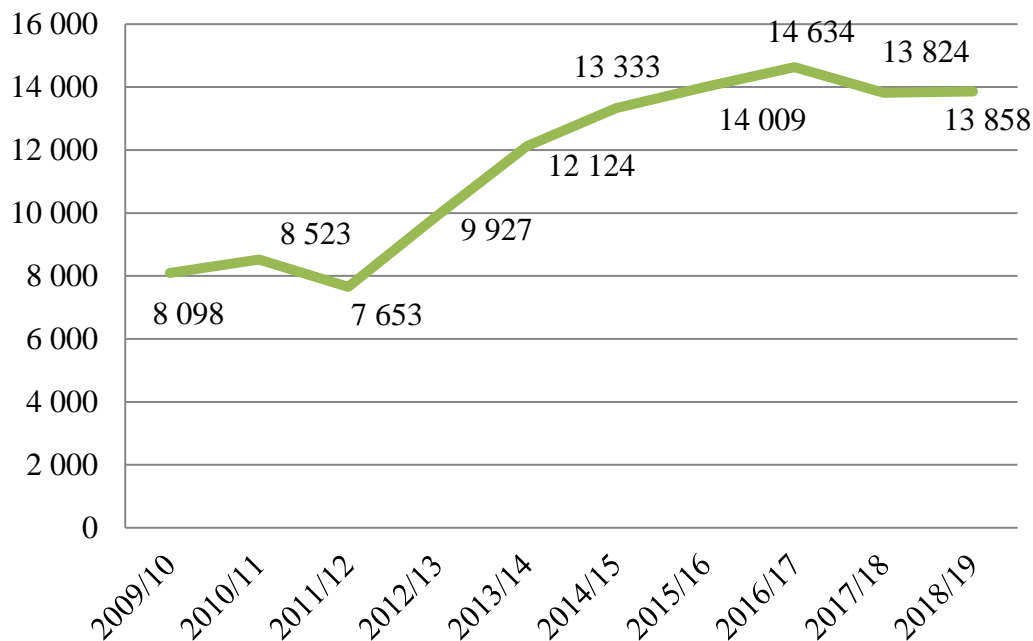
Tabulka 5 Nejvýznamnější producenti kávy (v tis. žocích)

Země	Hospodářský rok			
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Brazílie	52 871	56 788	52 740	62 925
Vietnam	28 737	25 540	27 888	31 174
Kolumbie	14 009	14 634	13 824	13 858
Etiopie	6 714	7 297	7 454	7 776
Honduras	5 786	7 457	7 560	7 328

Zdroj: Historical Data on the Global Coffee Trade. *International coffee organization* [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z: http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Ve světovém žebříčku se v hospodářském roce 2018/2019 Kolumbie nachází na třetím místě v kávové produkci. Její produkce dosáhla 13 858 tisíc žoků kávy. V tabulce č. 5 můžeme vidět porovnání produkce Brazílie, Vietnamu, a Kolumbie, Etiopie a Hondurasu v posledním hospodářském roce. Zde se Kolumbie zaměřuje hlavně na produkci Arabiky na rozdíl od ostatních zemí, v nichž se pěstuje také robusta. Brazílie vypěstuje průměrně za rok o 42 250 tisíc žoků více kávy než Kolumbie.

Graf 1 Produkce kávy v Kolumbii ve sledovaném období (v tis. žocích)

Zdroj: Historical Data on the Global Coffee Trade. *International coffee*

organization [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Celková produkce kávy v Kolumbii v průběhu posledních deseti let je zobrazena v grafu č. 1. z něj je zřejmé, že produkce kávy má z dlouhodobého hlediska rostoucí tendenci. V hospodářském roce 2009/2010 se výše produkce pohybovala na úrovni 8 100 žoků. V porovnání s následujícím hospodářským rokem se produkce zvýšila o 5 %, tj. na 8 523 tisíc žoků. V meziročním srovnání došlo poté k mírnému poklesu produkce. Jestliže je produkce porovnávána se základním hospodářským rokem 2009/2010, klesla o 5 %. V hodnotovém srovnání produkce klesla o 444 tisíc žoků kávy. V následujících letech produkce kávy dlouhodobě rostla. V porovnání se základním obdobím produkce vzrostla o 81 %.

Důvodem kolísání kávové produkce mohou být klimatické výkyvy. Změna klimatu může mít vliv hlavně na menší producenty kávy, kteří se nemohou snadno přizpůsobit klimatickým podmínkám. Navrhovaná řešení jsou různorodá. Technické řešení krátkodobé se zaměřuje na proměnlivost klimatických podmínek a jejich na vliv zpracování a výrobu kávy. Další opatření se zaměřuje na omezení emisí skleníkových plynů. Snížení emisí skleníkových plynů omezuje proměnlivost klimatu. Strategie dlouhodobé jsou podporovány průmyslem a také Mezinárodní kávovou organizací, která ve svých dokumentech diskutuje o řešení této problematiky (International Trade Centre, 2020).

Tabulka 6 Odhad produkce kávy v Kolumbii pro hospodářské roky 2019/2020 – 2020/2021 (v tis. žoků)

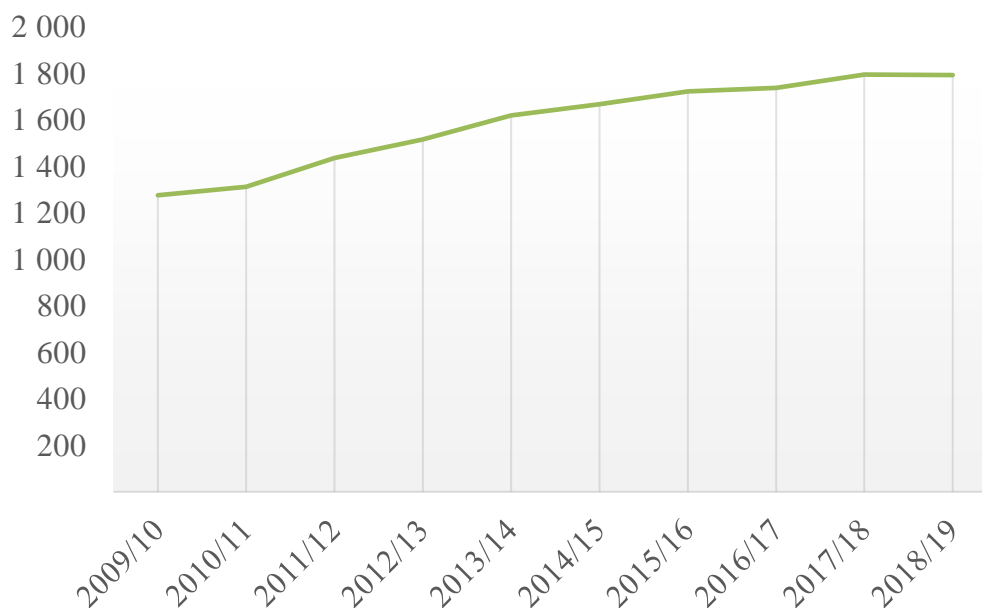
Rok	Bodový odhad	Intervalový odhad	
		Dolní mez	Horní mez
2019/20	16175	13268	19084
2020/21	17008	14049	19968

Zdroj: vlastní zpracování

Pomocí regresní analýzy a směrodatné chyby lze vypočítat predikci pro následující hospodářské roky. Intervalový odhad byl počítán s 95 % hladinou spolehlivosti. V následujících dvou letech bychom mohli předpokládat navýšení produkce kávy v Kolumbii v hospodářském roce 2019/2020 o 2 317 tisíc žoků a v dalším hospodářském roce až o 3 150 tisíc žoků v porovnání s hospodářským rokem 2018/2019. Pokud bychom odhadovali produkci v rámci intervalu, mohla by produkce v hospodářském roce 2019/2020 dosahovat nejméně 13 268 tisíc žoků a nejvíce 19 084 tisíc žoků. V hospodářském roce by se mohla produkce přiblížit nejméně k 14 049 tisícům žoků a nejvíce tak dosáhnout 19 968 tisíc žoků.

Spotřeba kávy na domácím trhu

Graf 2 Spotřeba kávy v Kolumbii ve sledovaném období (v tis. žoků)

Zdroj: Historical Data on the Global Coffee Trade. *International coffee organization* [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

V průběhu posledních deseti let je možné vidět, jak se spotřeba kávy na domácím trhu v Kolumbii pomalu zvyšuje. Každoroční zvyšování populace může mít za důsledek nárůst roční spotřeby kávy. Průměrně Kolumbie každoročně spotřebuje na domácím trhu okolo 1 580 tis. žoků kávy. V průběhu 10 let vzrostla spotřeba kávy na kolumbijském domácím trhu o 517 tis. žoků. Následující tabulka zobrazuje možné dosažení spotřeby kávy v Kolumbii na dva následující hospodářské roky.

Tabulka 7 Odhad spotřeby kávy v Kolumbii pro hospodářské roky 2019/2020 – 2020/2021 (v tis. žocích)

Rok	Bodový odhad	Intervalový odhad	
		Dolní mez	Horní mez
2019/20	1926	1809	2043
2020/21	1988	1869	2107

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Postavení Kolumbie na světovém trhu s kávou

4.2.1 Export

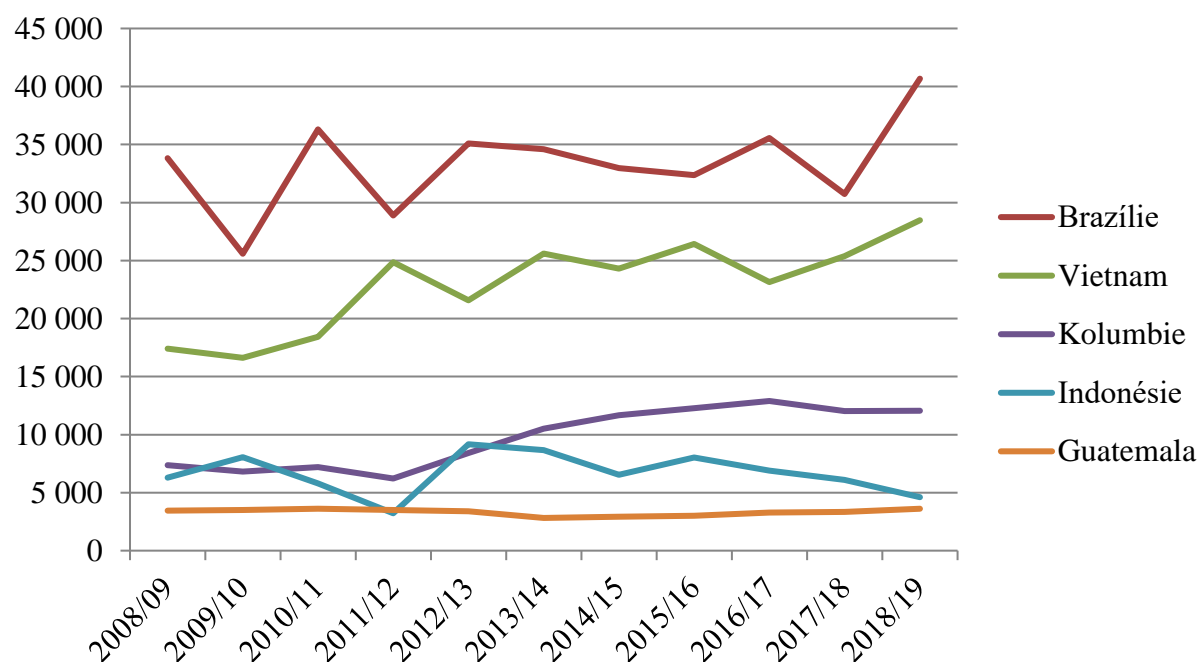
Nabízené množství kávy na globálním trhu není zdaleka tak vysoké jako je poptávka po této komoditě. Existuje mnoho důvodů, proč se snižuje nabídka kávy na světovém trhu. Kávovník, hlavně robusta, je velmi citlivý na klimatické výkyvy. Změna klimatu a globální oteplování mohou způsobit snížení kávové produkce až o polovinu. Velkým problémem se jeví také úbytek deštných pralesů, které poskytují ideální podmínky právě pro vznik kávových plantáží, kde je káva pěstována v souladu s organickými podmínkami. Pralesy poskytují veškerou ochranu před nepříznivými vlivy, jako jsou například prudké slunce, rozsáhlé dlouhotrvající deště a rozšiřující se plevele. Udržují stálou vlhkost v půdě, a tak dodávají kávovníku vláhu i všechny důležité faktory pro vypěstování kvalitní kávy. Deštné pralesy v současné době pokrývají 60 % plochy, která je vhodná pro pěstování kvalitní kávy. V současné době hrozí velké riziko kácení deštných pralesů hlavně v oblastech And, Střední Ameriky nebo jihovýchodní Asie (conservation.org, 2016).

V současné době není jisté, zda nabídka kávy bude stále klesat. Pěstitele v následujících letech mohou buď nalézt způsob, jak pěstovat kávu v horších klimatických podmínkách, nebo mohou země produkující kávu v budoucnosti přijít o hlavní zdroj příjmů, protože se pěstování kávy přesune do jiných oblastí, které budou ideálnější. Pro uspokojení stále se zvyšující poptávky by museli pěstitele kávy do roku 2050 zvýšit svou produkci téměř třikrát.

Kávu je možné exportovat pouze při splnění aktuálních předpisů, které nařizuje Kolumbijská federace pěstitelů. Kávu lze vyvážet využitím námořní, letecké nebo pozemní dopravy. Pro zjednodušení vývozu v malém množství zavedla Kolumbijská kávová federace speciální podmínky pro export. Jako předmět exportu je možné zahrnout zelenou kávu, praženou kávu, rozpustnou kávu nebo kávový extrakt (Kolumbijská kávová federace, 2019). V příloze 8 je graficky znárodněný export od roku 1961 do současnosti. Dále pak v příloze 9 je podrobnější přehled v tabulce.

V následujícím grafu je zobrazena exportovatelná produkce ve vybraných zemích v hospodářských letech 2008/09 až 2018/19.

Graf 3 TOP 5 zemí s exportovatelnou produkcí (v tis. žoků)

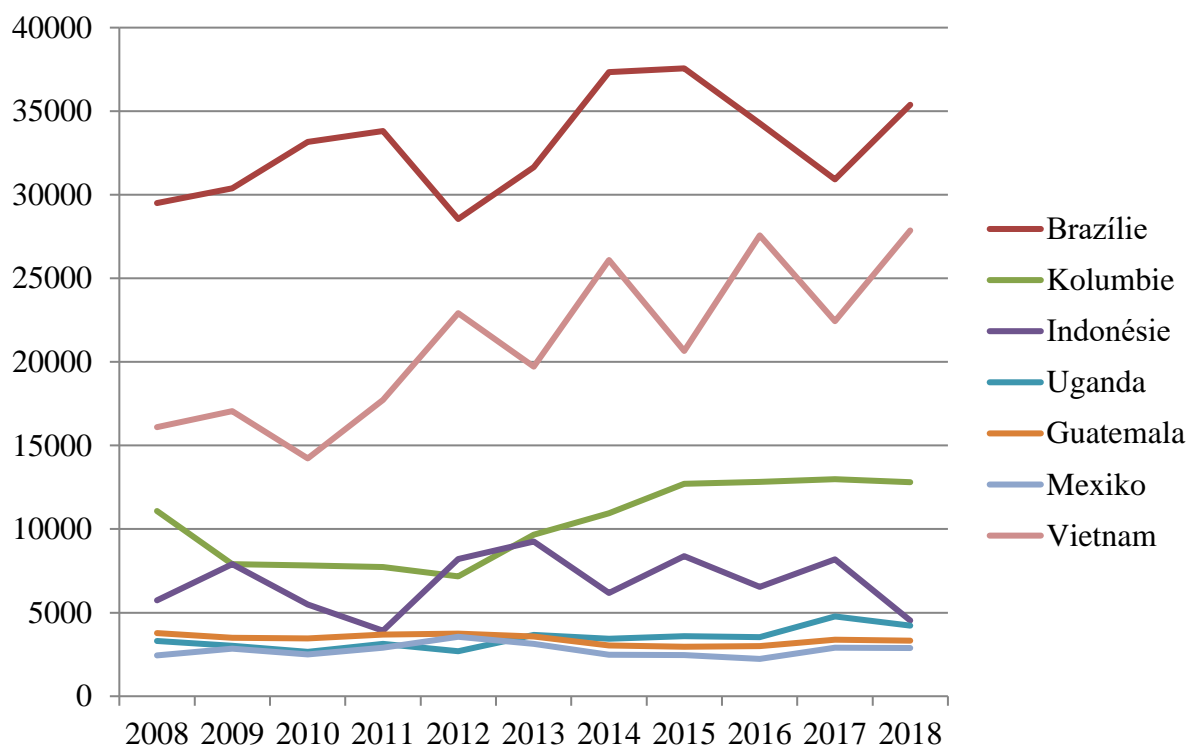
Zdroj: Historical Data on the Global Coffee Trade. International coffee organization [online]. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Exportovatelná produkce je vypočítána jako rozdíl mezi celkovou produkcí a domácí spotřebou. Mezi první země exportovatelnou spotřebou se řadí Brazílie, která v hospodářském roce 2018/2019 dosáhla až 40 675 tis. žoků možné exportovatelné produkce. Kolumbie je svou exportovatelnou produkcí na 12 067 tis. žocích kávy za hospodářský rok 2018/2019 na třetí pozici ve světovém žebříčku. Z grafu je možné vyzorovat kolísavou křivku, která v posledních letech zaznamenala pokles. Důvodem tohoto poklesu v roce 2018/2019 může být mnoho faktorů. Jedním z nich je krize kávové rzi. Kávová rez je blíže popsána v teoretické části bakalářské práce.

V následujícím grafu je zobrazen skutečný objem exportované kávy od roku 2008 až do roku 2018. Data jsou v tisících žoků.

Graf 4 Export kávy z vybraných zemí

Zdroj: Historical Data on the Global Coffee Trade. *International coffee organization* [online]. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Kolumbie v rámci exportu zastává třetí místo ve světovém exportu. V roce 2018 činil export kolumbijské kávy téměř 13 milionů žoků kávy. Ve srovnání s Brazílií jde o třetí největší objem exportované kávy. Druhé místo stále zastává asijská země Vietnam s vývozem přes 27 milionů žoků kávy za rok 2018. V porovnání s rokem 2017 zaznamenám mírný pokles v Kolumbii, Indonésii, Ugandě, Guatemale a v Mexiku. Naopak nárůst vyvážené kávy zaznamenala Brazílie a Vietnam.

V přepočtu na peněžní jednotky se v roce 2018 vyvezla káva z Brazílie do ostatních zemí světa za necelé 4 miliardy amerických dolarů. Kolumbie v tomtéž roce vyvezla kávu za téměř 2 a půl miliardy amerických dolarů (Statista, 2019).

Odhaduje se, že největší vývoz pro hospodářský rok 2020/2021 se uskuteční do Spojených států amerických a Evropské unie. V rámci dlouhodobé předpovědi je odhadován vzrůst exportu o 400 tisíc žoků kávy, což se rovná téměř 12 a půl milionů amerických dolarů. S rostoucím vývozem se předpokládá také snižování zásoby kávy na domácím trhu (USDA, 2020).

4.2.2 Import

V mezinárodní kávové organizaci je nyní 6 dovážejících členských zemí. Ve světě nalezneme v současnosti 48 importních zemí a pouze 13 zemí není členy Mezinárodní kávové organizace. Import na světovém trhu kávy dosáhl v roce 2019 odhadovaných 30,2 miliard USD. Celková hodnota importované kávy se u všech zemí, které ji dovážejí, snížila od roku 2015, kdy byla její hodnota 31,1 miliard USD, o 3 %. Celosvětový trh s kávou zaznamenal za poslední sledované a vyhodnocované období od roku 2018 do roku 2019 pokles o 5,1 % (Words top exports, 2020). V příloze 6 a 7 je možné nalézt podrobnější pohled importu kolumbijské kávy.

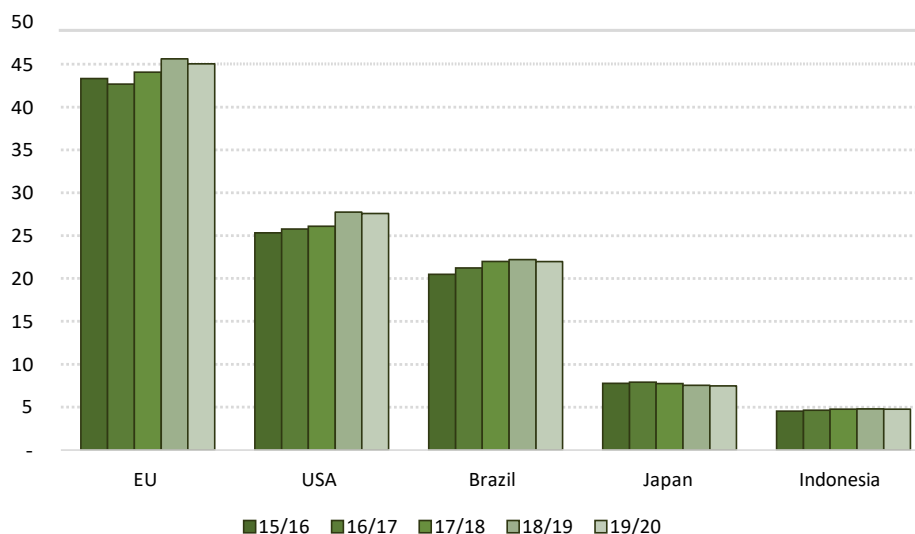
Tabulka 8 Hlavní dovozci kávových bobů (v mil. žoků po 60 kg)

Země (region)	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Evropská unie	45,14	46,15	46,05	47,43	49,00	48,50
USA	23,53	25,10	25,81	24,45	26,10	26,50
Japonsko	7,19	7,28	7,00	6,50	7,50	7,10
Kanada	2,45	2,80	3,03	3,04	3,00	3,10
Rusko	2,24	2,43	2,71	2,86	2,70	2,80
Švýcarsko	2,42	2,46	2,60	2,75	2,70	2,80

Zdroj: United States Department of Agriculture: Coffee: World Markets and Trade [online]. 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/coffee.pdf>

Největším importním integračním seskupením je Evropská unie, která zahrnuje 28 jednotlivých států Evropy, a tím drží před ostatními zeměmi prvenství se spotřebou 49 milionů žoků v roce 2019. Druhým největším odběratelem se spotřebou 26,10 milionů žoků kávy za rok 2019 byly Spojené státy americké. Všeobecně se mezi země nejvíce dovážející kávu počítá: Evropská unie, Japonsko, Kanada, Norsko, Rusko, Švýcarsko, Tunisko, Turecko a USA (ICO, 2019).

Obrázek 3 Poptávka pěti největších konzumentů kávy v posledních letech (v mil. žoků)

Zdroj: International coffee organization: Coffee Year 2019/20 Ends in Surplus [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <http://www.ico.org/documents/cy2019-20/cmr-0920-e.pdf>

V grafu porovnáváme poptávku pěti nejvýznamnějších konzumentů kávy. V porovnání kávového roku 2019/20 s předchozím rokem se poptávka výrazně snížila. Těchto pět zemí představuje 63,7% celosvětové spotřeby kávy. Po dvou letech silného růstu se spotřeba v Evropské unii odhaduje na 45,04 milionu žoků, což je o 1,3 % méně než v roce předchozím.

Ve Spojených státech, druhém největším spotřebiteli kávy na světě, se poptávka snížila o 0,6 % na 27,58 milionu žoků, zatímco spotřeba v Brazílii jako třetí spotřebitelské zemi se snížila o 0,9 % na 22 milionů žoků. Poptávka v Japonsku se pohybovala na úrovni 7,5 milionu žoků, což je o 0,8 % méně než v roce 2018/19, zatímco spotřeba v Indonésii se dostala výš o 1 % na 4,75 milionu žoků.

Přes pokles produkce i spotřeby je kávový rok 2019/20 považován za přebytkový a celosvětová produkce kávy převýšila spotřebu o 1,54 milionu žoků. V tomto roce dosáhl složený cenový indikátor ICO 107,25 amerických centů za libru, což lze porovnat s rokem 2018/19, kdy byl průměr indikátoru 100,47 amerických centů za libru a přebytek dosáhl na 4,4 milionu žoků. Libra je hmotnostní jednotka, pro lepší orientaci se 1 libra rovná téměř 0,45 kg. (Mezinárodní kávová organizace, 2020).

Tento přebytek spolu s většinou brazilské úrody kávového roku 2020/21 (meziroční dvouletý produkční cyklus kávy arabika) se na trh dostane v příštích několika měsících a významně omezí další oživení cen (Mezinárodní kávová organizace, 2020).

V následující tabulce uvádíme přehled největších konzumentů kávy podle hodnoty vynaložených dolarů v kávovém roce 2018/2019.

Tabulka 9 Největší konzumenti kávy dle hodnoty vynaložených dolarů v hos. roce 2018/19

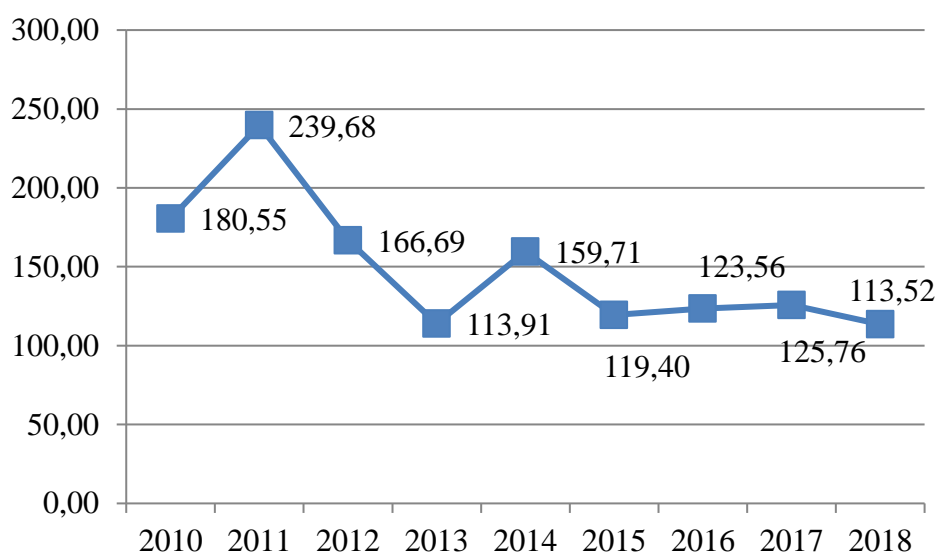
DOVOZCE KÁVY		CELKOVÁ HODNOTA	RŮST / POKLES	% Z CELKOVÉHO DOVOZU
1.	USA	5 841 573 000 \$	+ 2,1 %	19,4 %
2.	Německo	3 228 205 000 \$	-7,2 %	10,7 %
3.	Francie	2 731 272 000 \$	-3,6 %	9,1 %
4.	Itálie	1 642 404 000 \$	-6,1 %	5,4 %
5.	Japonsko	1 248 034 000 \$	-1,1 %	4,1 %
6.	Kanada	1 196 366 000 \$	-0,9 %	4,0 %
7.	Holandsko	1 194 042 000 \$	-7,6 %	4,0 %
8.	Belgie	1 080 895 000 \$	+ 0,8 %	3,6 %
9.	Spojené království	1 058 625 000 \$	-1,9 %	3,5 %
10.	Španělsko	969 608 000 \$	- 4,6 %	3,2 %
11.	Švýcarsko	750 500 000 \$	-1,0 %	2,5 %
12.	Jižní Korea	661 672 000 \$	+ 3,8 %	2,2 %
13.	Rusko	631 402 000 \$	+ 6,5 %	2,1 %
14.	Polsko	577 956 000 \$	-1,0 %	1,9 %
15.	Austrálie	447 378 000 \$	-5,5 %	1,5 %

Zdroj: United States Department of Agriculture: Coffee: World Markets and Trade [online]. 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/coffee.pdf>

Ve výše uvedené tabulce lze porovnat import 15 zemí dovážejících kávu v roce 2019. Tyto země tvoří 77,1 % celkového dovozu kávy. Mezi největší importéry se řadí USA s celkovou hodnotou 5,8 miliardy USD, což je 19,4% podíl z celkového dovozu kávy. Jejím největším dovozcem je Kolumbie, která v roce 2019 vyvezla do USA kávu v hodnotě 1,2 miliardy USD, což představuje pokles o 3,5 % od roku 2014. Mezi nejrychleji rostoucí trhy od roku 2015 patří Rusko, které v roce 2019 posílilo v nákupu o 6,5 % (World's top exports, 2020).

4.3 Cena kávy na světovém trhu

Graf 5 Cena kávy odváděna kolumbijským pěstitelům (v UScent/lb)

Zdroj: Prices to Growers [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z:

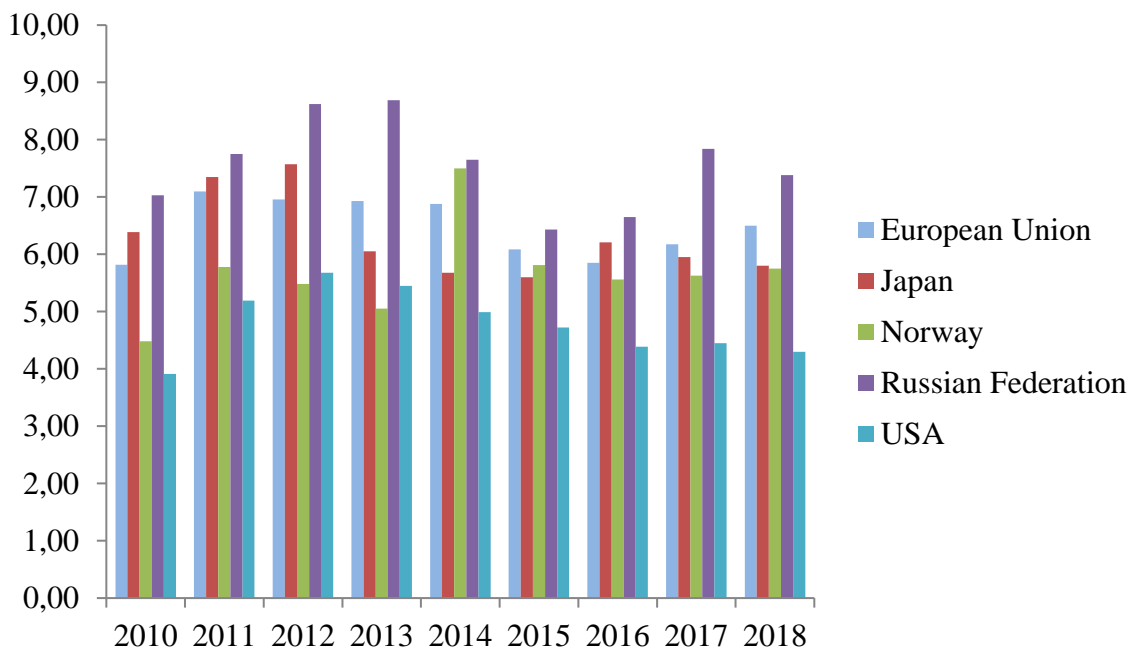
http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Ceny odváděné pěstitelům kávy jsou uvedeny výše v grafu 5. Pomocí bazického a řetězového indexu je možné sledovat procentuální změnu ceny kávy v jednotlivých letech v závislosti na základním období, což je rok 2010, nebo v závislosti na období předcházejícím. Cena kávy v roce 2011 vzrostla oproti roku 2010 o 33 %. V následujících letech 2012, 2013 cena kávy rapidně klesla, v porovnání s rokem 2010 cena kávy v roce 2013 klesla o 37 %. Od roku 2015 již není zaznamenán takový výkyv. Cena je stabilnější a pohybuje se průměrně okolo 121 amerických centů za libru kávy. Detailnější meziroční změny jsou možné pozorovat v příloze 3, stejně tak jsou zachyceny změny v jednotlivých letech v porovnání s rokem základním, kterým byl rok 2010.

Pěstitele kávy v Kolumbii obchodují s pěstitelskými družstvy, s nadnárodními společnostmi a se společnostmi, které kávu dále vyvážejí do jiných zemí. Pěstitelská družstva kávu dále prodají Národnímu kávovému fondu za cenu, která je aktuální na mezinárodním trhu, a ten ji dále skladuje ve skladech, například v Almacafé. Tradičním způsobem kávu nakoupí z 50 procent pěstitelská družstva a dalších 50 procent by mělo být prodáno jiným kupujícím (Kolumbijská kávová federace, 2019).

V následujícím grafu jsou zobrazeny maloobchodní ceny kávy v importních zemích. Cena je vyčíslena v amerických dolarech za 1 libru kávy. Jedná se o 5 největších světových uskupení a zemí, které kávu importují právě ze zemí, jako jsou Kolumbie nebo Brazílie a další. V první řadě je velmi význačná cena kávy v Rusku. V porovnání s USA je cena kávy na trhu v Rusku vyšší. V roce 2010 Evropská unie nakupovala kávu za 5,82 USD/lb což je o 1,21 USD za libru méně než v Rusku. V porovnání s USA je cena za 1 libru kávy o 1,91 USD nižší než v EU. Průměrná cena kávy za posledních 8 let pro Evropskou unii je 6,48 USD za libru kávy. Norsko v roce 2013 zaplatilo za libru kávy 5,48 USD, v porovnání s Ruskem je to o 3,64 USD za libru méně.

Graf 6 Maloobchodní ceny ve vybraných zemích v letech 2010-2018

Zdroj: Historical data: Retail Prices – Annual Averages [online]. 2019 [cit. 2020-02-04].

Dostupné z: http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

4.4 Obchodování s kávou na burze

Káva je jednou z nejprodávanějších komodit na burze. Cenu kávy na burze stanovuje nabídka a poptávka po kávě, stejně jako je tomu na běžném trhu. Londýnská burza se zaměřuje hlavně na robustu a s arabikou je možné obchodovat na newyorské burze. Cena bohužel není předem odhadnutelná (Kavárník, 2013). Cenu kávy na burze ovlivňují tři nejdůležitější okolnosti, jimiž jsou politická nestabilita, spekulanti a klimatické podmínky. Obchodování s kávou probíhá v librách. Cena na burze se uvádí v centech USA za libru. S kávou se obchoduje především na burze NYBOT a ICE (Forbino, 2020).

Futures kontrakty se využívají k obchodování s kávou na burze, aby si prodávající nebo kupující mohli zajistit aktuální cenu této komodity. Kontrakty zajišťují dohodu o nákupu nebo prodeji kávy v budoucnosti za smlouvenou cenu. Je možné si koupit futures kontrakt s expirací na dva roky za aktuální cenu komodity. V současné době je futures kontrakt na kávu ve velikosti 37 500 liber, což je téměř 17 tun kávy. Na burze se neobchoduje s fyzickým zbožím, ale pouze s těmito kontrakty, které může poté koupit jiný zájemce za výhodnější cenu (Investplus, 2020).

ICE neboli interkontinentální burza obchoduje s kávou pomocí futures kontraktů neboli ICE Futures US Coffee „C“®. Jedná se o referenční smlouvy speciálně pro kávu Arabica. Cena kávy se mění každou minutou, to je způsobeno různými faktory. Smlouva je v určitý okamžik prodána za cenu, která může být za hodinu několikanásobně vyšší, nebo naopak nižší (The ICE, 2020).

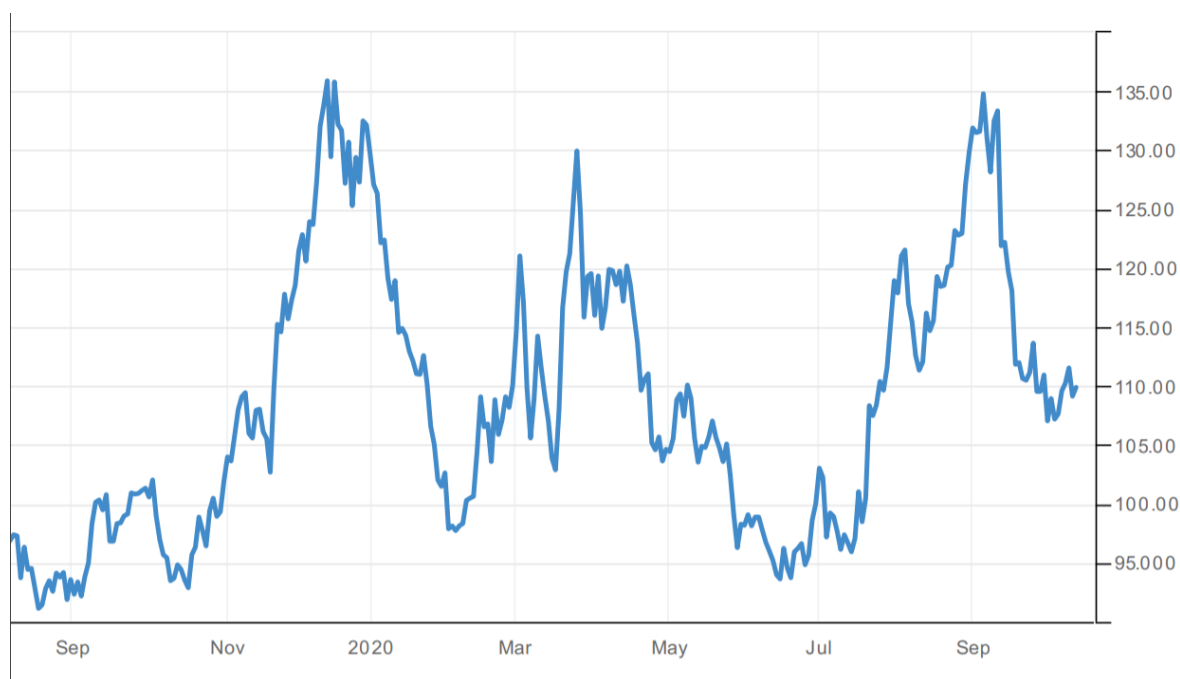
Tabulka 10 Cena kávy na interkontinentální burze k 13. 10. 2020

Komodita	Cena		Den	Týden	Měsíc	Rok	Datum
Káva (USD / liber)	110,2	↑ 1,05	0,96%	2,32%	-9,64%	16,13%	13.10.2020 18:34

Zdroj: *Káva: Pohyb ceny kávy na burze* [online]. 2020 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/commodity/coffee>

Cena na komoditní burze je pro kávu přepočítávána na libry. Jako příklad je uvedena tabulka 10, kde je možné vidět cenu k 13. 10. 2020, aktuální tendenci změny ceny a procentuální změny za den, týden, měsíc a rok. K datu 13. 10. 2020 byla cena kávy 110,2 USD za libru. V této době se cena za 1 libru kávy zvyšuje, to zobrazuje číslo $\uparrow 1,05$. Toto číslo udává zvýšení o 1,05, a to přesně 13. 10. 2020 v 18:34, přičemž se cena stále zvyšuje. Denní změna se zvyšuje rostoucím tempem, jedná se o 0,96% zvýšení ceny za den. V rámci měsíce je zaznamenán procentuální pokles o 9,64 %. Cena kávy není stálá, mění se v důsledku politické situace. Cenu kávy mění rozhodnutí spekulantů nebo náhlá změna klimatu. To všechno může mít vliv na nestálý pohyb ceny kávy na burze a na trhu obecně. Od začátku roku 2020 byl zaznamenán pokles ceny kávy o 17,05 USD/lb. Téměř 75 procent světové produkce pochází z Brazílie a Kolumbie (Trading Economics, 2020).

Obrázek 4 Pohyb ceny kávy na burze v období září 2019 – současnost (USD/libra)

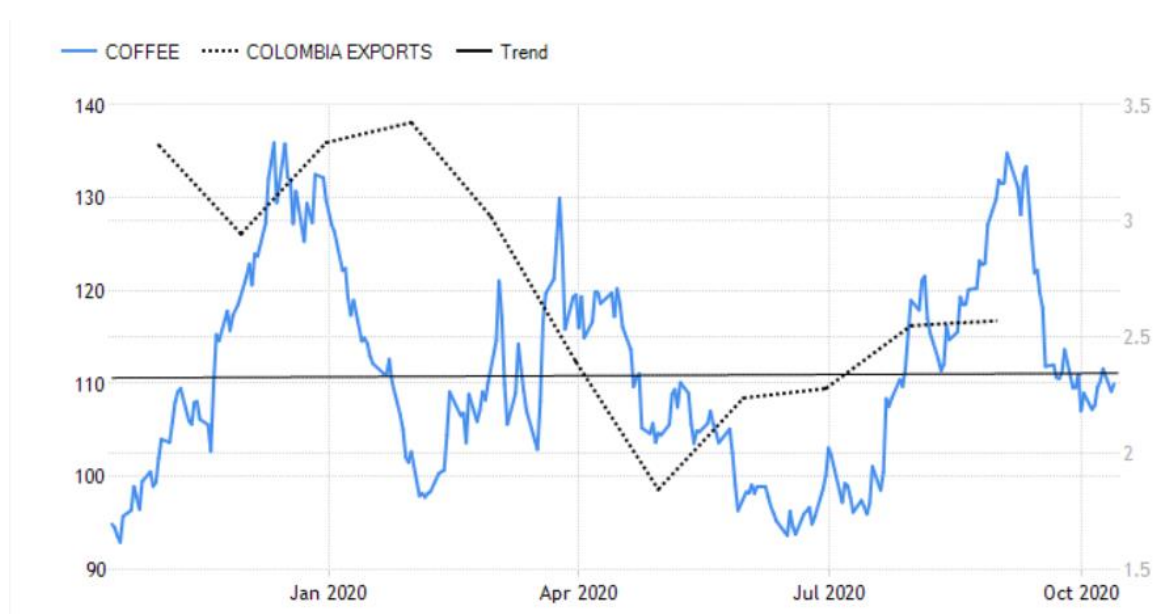
Zdroj: *Káva: Pohyb ceny kávy na burze* [online]. 2020 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/commodity/coffee>

V obrázku 4 je zobrazena cena od září 2019 až do současné doby. Cena kávy na burze je velmi nestabilní a v současné době má klesající tendenci. Poptávka a nabídka jsou jedním z faktorů, které velmi ovlivňují cenu kávy. Dále mohou ovlivnit cenu kávy také politická situace, jak už bylo řečeno, nebo vláda, korupce, války a mnoho dalších faktorů.

Na burze se v oblasti obchodu káva umísťuje na druhé příčce v rámci nejobchodovatelnějších komodit. Klimatické podmínky jsou velmi nepředvídatelným faktorem, který může způsobit nečekanou změnu nabídky kávy na trhu. Může být příliš sucho, pěstitelské oblasti mohou zasáhnout povodně nebo příliš mnoho dešťů či velké mrazy. Toto všechno ovlivní kvalitu a množství kávy, následně pak i její cenu (trade.cz, 2020). Detailnější přehled vývoj ceny kávy za posledních 5 let je uveden v grafu v příloze 4 a v tabulce v příloze 5.

Následující obrázek porovnává cenu kávy na burze v určitém období s exportem kávy z Kolumbie. V obrázku je také vyznačený trend, který znázorňuje ideální cenu, za kterou by se měla káva obchodovat.

Obrázek 5 Cena kávy na burze v porovnání s exportem kolumbijské kávy

Zdroj: *Káva: Pohyb ceny kávy na burze* [online]. 2020 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/commodity/coffee>

4.5 Fairtradový obchod s kávou

Fairtradový obchod s kávou je výhodou pro farmáře pěstující kávu. Výhoda je dána finanční prémiovou částí, která je vyplacena farmářům. Cena, za kterou se káva prodává, je o tuto finanční prémii vyšší, aby došlo k podpoře farmářů v chudších oblastech. Získaná finanční částka může pomoci rozvoji kávového průmyslu v chudých zemích.

Fairtrade obchod pomáhá více než 70 000 pěstitelům v kolumbijských oblastech tím, že se snadněji dokážou přizpůsobit globální krizi cen kávy. Až 25 milionů světových farmářů kávy nevydělává takové množství peněz, aby dosáhlo na dobrou životní úroveň. Z tohoto důvodu je mnoho pěstitelů nuceno prodávat kávu pod cenou, a dostávat se tak do značné ztráty. Tomu chce organizace Fairtrade svými principy předcházet. Kávové organizace, které spadají pod Fairtrade, vydělávají v současné době 1,40 \$ za libru, což je přibližně o 40 % více, než je současná tržní cena. Producenti, kteří jsou členy Fairtrade organizace, vydělali v roce 2017 více než 94 milionů \$ (Fairtrade, 2020).

Mezi základní principy fairtrade řadíme:

- zákaz dětské a nucené práce,
- výkupní cenu, která odpovídá nákladům důstojného živobytí a udržitelné produkce,
- dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO),
- dlouhodobé obchodní vztahy,
- zákaz pěstování a zpracování geneticky modifikovaných plodin,
- šetrné využívání přírodních zdrojů,
- kontrolované používání zemědělské chemie,
- dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit (Fairtrade, 2020).

4.5.1 Povědomí o Fairtrade

V roce 2019 realizovala společnost MEDIAN s. r. o. (člen SIMAR – sdružení agentur pro výzkum) šetření pro Fairtrade Česko a Slovensko, z. s. O povědomí populace ČR o fairtradovém obchodu. Vzorkem tohoto výzkumu bylo 1021 respondentů ve věkovém rozmezí 15–65 let. Jako metoda sběru dat bylo zvoleno dotazování prostřednictvím online panelu – CAWI (Computer Assisted Web Interview). V naší práci uvádíme výběr nejzajímavějších vyhodnocených odpovědí (Fairtrade, 2020).

Spontánní znalost označení o původu produktů

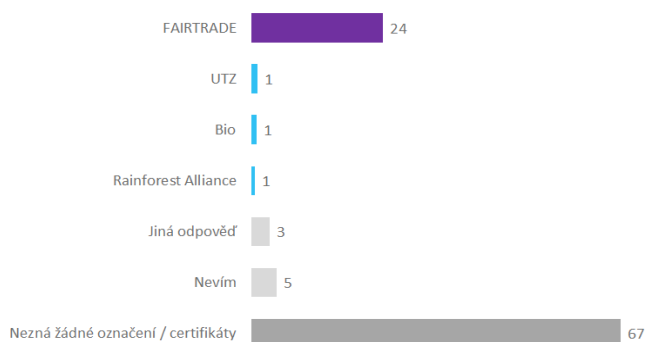
Obrázek 6 Znáte nějaké označení/certifikáty, které Vás informují o původu zboží nebo zaručují, že při výrobě byly splněny určité podmínky?

Zdroj: FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: *Povědomí o Fairtrade* [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fakta-a-cisla/povedomi-o-fairtrade/>

Jako nejčastější označení udávající určité informace o výrobcí a podmínkách výroby bylo označení KLASA. Toto označení uvedlo 28 % dotázaných. Na druhém místě (14 % dotázaných) jsou výrobky s označením Bio. 40 % respondentů nezná žádné označení, ale v tomto případě jde o respondenty ve věkové kategorii 55-65 let s nižším stupněm vzdělání. Znamku Fairtrade má v povědomí 8 % dotazovaných, přičemž se jedná spíše o mladší generaci do 44 let s vyšším vzděláním.

Obrázek 7 Znáte nějaké označení zboží, které se zaměřuje na zlepšování pracovních podmínek pěstitelů a zaměstnanců v tzv. rozvojových zemích Afriky, Asie nebo Latinské Ameriky?

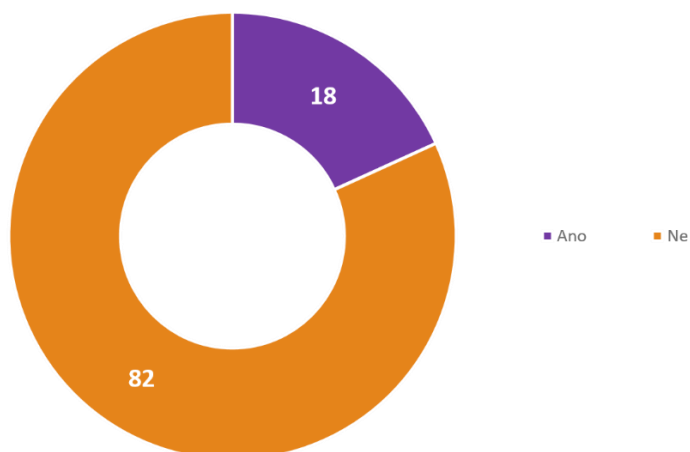

Zdroj: FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: *Povědomí o Fairtrade* [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fakta-a-cisla/povedomi-o-fairtrade/>

Na tuto otázku uvedlo označení Fairtrade 24 % respondentů. Necelé tři čtvrtiny dotázaných nevedlo žádné označení (67 %).

Vědomý nákup výrobků Fairtrade

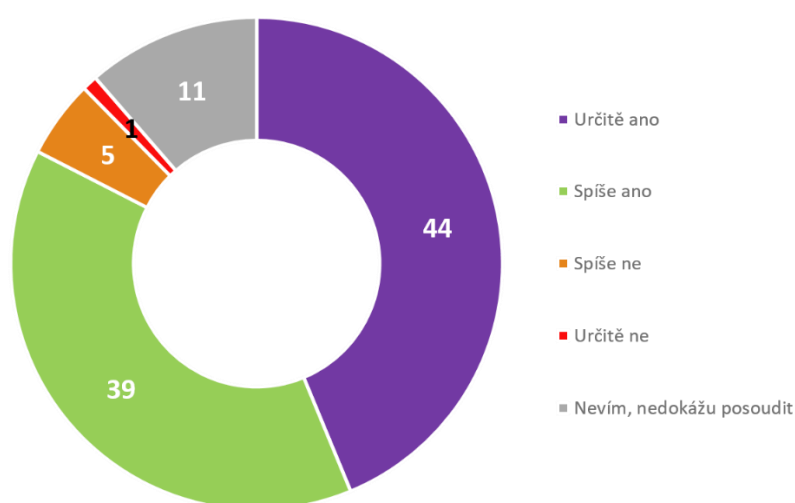
Obrázek 8 Koupili jste v posledních 3 měsících vědomě produkt s označením FAIRTRADE?

Zdroj: FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: *Povědomí o Fairtrade* [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fakta-a-cisla/povedomi-o-fairtrade/>

Vědomě nakoupilo v posledních 3 měsících sledovaného období výrobek s označením FAIRTRADE 18 % respondentů ve věkovém rozmezí 15-24 let, přičemž většina dotazovaných patří do skupiny respondentů s vyšším příjmem i dosaženým vzděláním.

Obrázek 9 Mají obchodní řetězce aktivně nabízet zboží vyrobené v souladu s principy FAIRTRADE?

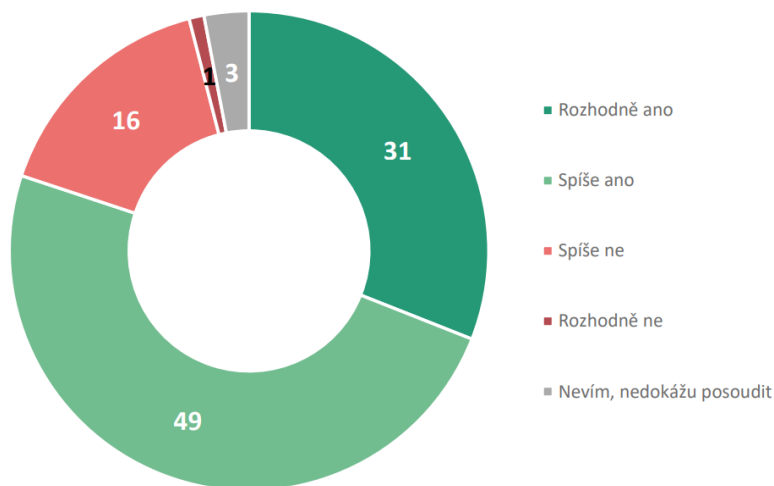

Zdroj: FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: *Povědomí o Fairtrade* [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fakta-a-cisla/povedomi-o-fairtrade/>

Zde můžeme sledovat, že většina respondentů (83 %) odpověděla kladně a souhlasí s nabídkou produktů vyrobených v souladu s principy Fairtrade v obchodních řetězcích.

Ztotožnění s principy fair trade

Obrázek 10 Dotýkají se Vás témata související s principy fair trade?

Zdroj: FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: *Povědomí o Fairtrade* [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/fakta-a-cisla/povedomi-o-fairtrade/>

Celkově se s principy fair trade ztotožňuje 80 % respondentů, kterým rozhodně nejsou cizí témata jako šetrnost k životnímu prostředí, dlouhodobá udržitelnost nebo lidská pracovní práva ve světě. Mezi dotazované, kteří projevují víceméně nezájem o tuto problematiku, patří převážně muži a osoby s dosaženým nižším vzděláním.

Vyhodnocením tohoto výzkumu dospěla společnost MEDIAN s. r. o. k těmto závěrům a shrnutím:

- povědomí o značce Fairtrade jako o označení původu má 8 % respondentů
- 24 % dotazovaných má povědomí o Fairtrade jako o značce potvrzující dodržování lepších pracovních podmínek,
- 32 % respondentů zná logo Fairtrade,
- produkty s označením Fairtrade si koupilo v rámci sledovaného období 18 % dotazovaných,
- v rámci příjmových kategorií tvoří větší skupinu kupujících výrobky Fairtrade osoby s vyšším vzděláním a vyššími příjmy (Fairtrade, 2020).

4.5.2 Fairtrade a kávová krize v Kolumbii

Káva zůstává i nadále nejvýznamnější komoditou v rámci obchodu fair trade z pohledu objemu produkce i počtu pěstitelů. S certifikovanou kávou dnes obchoduje 322 organizací ve 32 zemích, kde se sdružují rodiny farmářů v počtu 762 392. Tito pěstitelé vykázali 15% nárůst produkce v letech 2016–2017. Přesto kávový průmysl řeší mnoho negativních dopadů na pěstování kávy, jako jsou například změny klimatu, nízké tržní ceny nebo stárnoucí producenti (Fairtrade, 2019).

V roce 2019 se kolumbijský prezident a výkonný ředitel Fairtrade International domluvili na spolupráci s cílem dosažení spravedlivých cen pro pěstitelé kávy na celém světě. V Kolumbii se jedná téměř o 600 tisíc pěstitelů, kterým pěstování kávy stále nepřináší takový výdělek, kterým by dosáhli na slušnou životní úroveň. Přestože celosvětově má cena kávy stoupající trend, většina pěstitelů prodává se ztrátou. Pokud se situace na trhu s kávou v Kolumbii nezlepší, většina pěstitelů se buď přikloní k pěstování nelegálních plodin, nebo opustí své farmy s vidinou zajištění lepší životní úrovně (Fairtrade, 2020)

Obrázek 11 Země produkující fairtradovou kávu

	Country	Premium received (€)	Volume sold as Fairtrade (MT)	Number of POs	Number of farmers
	Peru	€21,809,066	55,819	157	51,644
	Honduras	€15,516,233	39,710	38	9,083
	Colombia	€11,658,077	29,831	86	69,819
	Brazil	€7,142,500	18,021	31	11,131
	Nicaragua	€5,276,316	13,515	33	19,657
	Mexico	€5,027,926	12,867	45	32,475
	Indonesia	€3,420,827	8,752	24	33,633
	Guatemala	€2,834,187	7,257	15	12,948
	Ethiopia	€2,820,531	7,219	7	162,245
	Costa Rica	€1,961,254	5,023	10	13,382
	Tanzania	€735,468	1,858	8	67,078
	Vietnam	€551,214	1,411	13	738
	Rest of the World	€5,100,250	13,051	115	278,559
	Total	€83,853,851	214,335 MT	582	762,392

Zdroj: *Fairtrade: Monitoring The Scope and Benefits of Fairtrade: Coffee* [online]. 2018 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z:

https://files.fairtrade.net/publications/2019_Monitoring_Coffee_10thEd.pdf

V souvislosti s dlouhodobým poklesem ceny kávy představila Kolumbie v srpnu 2019 první virtuální měnu Coffee, která je kryta kolumbijskou kávovou produkcí. Nová kryptoměna by měla pěstitelům pomoci nakoupit stroje a hnojiva za příznivější ceny, což by následně vedlo ke zvýšení prodejní ceny kávy a rozšíření její distribuce. Kolumbijské sdružení pěstitelů kávy očekává od nové měny Coffee celkové narovnání kávového trhu v regionu i ve světě (Kryptoměny.cz, 2019).

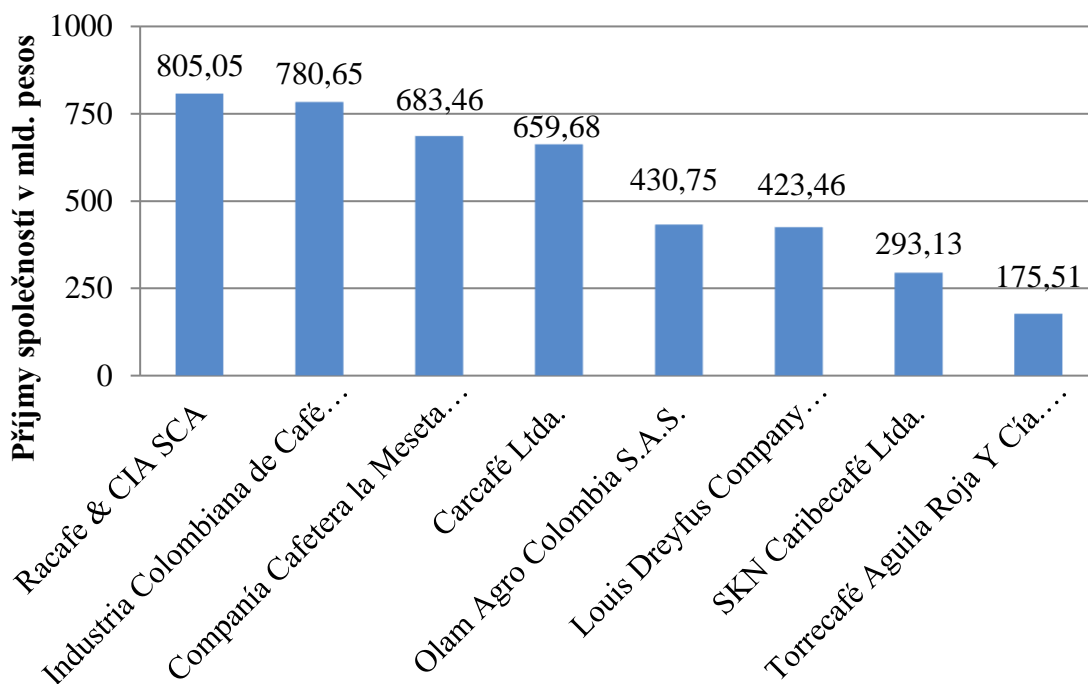
5 Zhodnocení a doporučení

5.1 Nejlépe prosperující producenti v Kolumbii

V Kolumbii je aktuálně káva jednou z nejdůležitějších plodin a komodit, se kterými země obchoduje. V žebříčku vývozu byla v roce 2019 na prvním místě nerostná paliva, včetně ropy, která pokrývala celkem 52,5 procent celkového vývozu. Na druhém místě se v žebříčku komodit umístily káva, čaj a koření, které tvořily 6,5 % celkového vývozu. V přepočtu na dolary činil vývoz 2,6 miliardy dolarů. Drahokamy a drahé kovy se na celkovém exportu podílejí 5,5 % a umísťují se v jeho rámci na třetím místě. Další z kategorie nejvýznamnějších plodina komodit exportu jsou ovoce a ořechy, živé stromy, rostliny, řezané květiny, plasty a plastové předměty, železo a ocel, ostatní chemické zboží, parfémů a kosmetika, živočišné a rostlinné tuky, oleje a vosky. Dohromady tyto skupiny představují 81,6 % celkového exportu Kolumbie. (World's Top Exports, 2020).

Pro rok 2018 byla v rámci produkce kávy nejvýnosnější firmou Racafe & CIA SCA, která disponovala tržbou 805,5 miliard kolumbijských pesos. Jako druhá se umístila firma Industria Colombiana de Café S.A., jejíž tržba dosáhla 780,65 miliard kolumbijských pesos. Třetí pozici zaujímá společnost Compañía Cafetera la Meseta S.A. s tržbou 683,43 miliard kolumbijských pesos. Z následujícího grafu je možné vyčíst přední společnosti vyrábějící kávu (Statista, 2019).

Graf 7 Přední společnosti vyrábějící kávu v Kolumbii pro rok 2018

Zdroj: Přední společnosti na výrobu kávy v Kolumbii v roce 2018 podle tržeb. *Statista* [online]. [cit. 2020-10-06]. Dostupné z:

<https://www.statista.com/statistics/1090572/colombia-coffee-manufacturing-companies/>, vlastní zpracování

Pro kávový průmysl v Kolumbii je důležitá společnost Almacaf , která spadá pod Národní federaci p stitel  kávy v Kolumbii. Společnost vznikla v roce 1965 jako poskytovatel logistických sluŹeb se svými strategiemi a jako první zahájila 4PL logistický koncept v Kolumbii. V oblasti fairtrade se Almacaf  stará o fungování řetězce zabývajícího se prodejem kávy a zaručujícího dodrŹov n  spravedlivého obchodu mezi výrobcem a zákazníkem v rámci světa (Almacaf , 2020). Mezi dal mi společnostmi spolupracujícími s Kolumbijskou federací p stitel  kávy pat r  společnosti: Agnocaf  (hnojiva), Buencaf  (rozpuatn  káva), Cafecert (kontrola kvality, pouŹiv n  označení původu Café de Colombia), Crece (studium programů pro rozvoj kávy), Ecological Coffee Foundation (Nadace ekologick  kávy) (Federacion Nacional de Cafeteros de Colombia, 2020).

V rámci zhodnocení výsledků zjištěných při zpracování bakalářské práce je možné konstatovat, že kolumbijské producenti dlouhodobě udržují třetí pozici na světovém trhu produkce kávy. Kolumbijská federace pěstitelů kávy je velmi důležitou organizací pro podporu kolumbijských producentů kávy. Její činnost se zaměřuje především na ovlivnění ceny, produktivity a snížení nákladů na produkci a logistiku. Do budoucna je pozitivní informací predikovaný vývoj nových odrůd kávy, které jsou odolnější vůči chorobám. V případě zaměření produkce na nově vzniklé odrůdy pěstitelé ušetří více než 200 milionů USD za rok. Uvedený zisk vzniká jako důsledek nepoužívání fungicidů, tj. zařízení určená pro postřik, a šetření financí vynakládaných dříve na práci spojenou s ošetřováním rostlin (Federacion Nacional de Cafeteros de Colombia, 2020).

5.2 Předpoklady a doporučení pro budoucí vývoj kolumbijského obchodu s kávou

Na základě nejaktuálnějších informací a dat společnosti Reuters (ze 14. října 2020) očekáváme, že Kolumbie jako přední světový producent kávy dosáhne svou sklizní v letošním roce 2020 na hodnotu 9 bilionů pesos, což představuje 2,334 miliardy dolarů. Jedná se o nejvyšší sklizeň v historii Kolumbie, která by svou hodnotou představovala nárůst o 23,2 % oproti předchozímu roku 2019, kdy se hodnota sklizně pohybovala na 7,3 bilionu pesos. Ke zvýšení hodnoty sklizně kávového roku přispěly podle Národní federace pěstitelů kávy příznivé mezinárodní ceny a zároveň oslabení kolumbijského pesos vůči dolaru. Libra kolumbijské kávy dosáhla v polovině října 2020 na 1,10 USD. Kolumbie, která je považována za producenta nejkvalitnějších druhů kávy, očekává v letošním roce sklizeň 14 milionů žoků, což je pokles oproti roku 2019, kdy Kolumbie vyprodukovala 14,8 milionů žoků, a tím se dostala na historické maximum. Na tomto výsledku se podílely zvýšená produktivita práce pěstitelů, a zvláště dobré počasí (Brecorder, 2020).

Kolumbie je po Brazílii a Vietnamu třetím největším producentem kávy na světě. Káva se pěstuje na zhruba 880 000 hektarech (2,2 milionu akrů) a život téměř 560 000 rodin je přímo závislý na jejím pěstování (Brecorder, 2020).

V rámci budoucího vývoje je možné poukázat na světovou bilanci, tedy na poptávku a nabídku kávy na světovém trhu.

Obrázek 12 Bilance (rovnováha) nabídky a poptávky na světovém trhu kávy

						%
						ROZDÍL
Kávový rok	2015	2016	2017	2018	2019*	2018/19
PRODUKCE	157 160	160 713	166 476	173 096	169 344	-2.2%
Arabika	91 083	100 686	97 478	101 085	95 987	-5.0%
Robusta	66 077	60 027	68 998	72 011	73 357	1.9%
Afrika	15 566	16 539	17 307	18 866	18 825	-0.2%
Asie&Oceanie	51 837	47 930	52 203	49 806	50 922	2.2%
Mexiko & Střední Amerika	17 106	20 322	21 727	21 742	20 733	-4.6%
Jižní Amerika	72 651	75 921	75 240	82 682	78 865	-4.6%
SPOTŘEBA	155 536	158 074	161 682	168 693	167 807	-0.5%
Exportující země	47 349	48 334	49 686	50 275	49 818	-0.9%
Importující země	108 187	109 740	111 996	118 418	117 989	-0.4%
Afrika	10 739	10 689	11 079	11 665	11 775	0.9%
Asie&Oceanie	32 863	34 395	35 236	37 055	37 188	0.4%
Mexico & Střední Amerika	5 295	5 172	5 252	5 415	5 378	-0.7%
Evropa	52 405	52 148	53 252	55 622	55 033	-1.1%
Severní Amerika	28 934	29 559	29 941	31 779	31 512	-0.8%
Jižní Amerika	25 299	26 111	26 922	27 156	26 920	-0.9%
BILANCE	1 624	2 639	4 794	4 403	1 538	

v tisících 60kg žocích

*předběžný odhad

Zdroj: International coffee organization: Coffee Year 2019/20 Ends in Surplus [online]. 2019 [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: <http://www.ico.org/documents/cy2019-20/cmr-0920-e.pdf>

Statistiky jsou poskytovány členy mezinárodní kávové organizace a jsou využívány při odhadování výše produkce, obchodu, spotřeby a zásob kávy v následujících letech. Organizace proto stanovuje základní období, ke kterému jsou zachycena data pro obchodní bilanci. Producenti kávy se vyskytují v různých oblastech celého světa. Jelikož se nachází v odlišných klimatických regionech, sklizně se liší v začátku hospodářského roku. Jde o dvanáct po sobě jdoucích měsíců, které v různých regionech začínají v jiný čas. Kávový rok může začínat 1. dubna, 1. července nebo 1. října. Data pro obchodní bilanci jsou určována ze základního období, proto jsou data v obchodní bilanci určena za jednotlivé roky (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Začátkem hospodářského roku 2014/2015 byl 1. říjen 2014 a tento rok skončil 30. září 2015. V regionech, které mají začátek hospodářského roku 1. dubna, nastává produkční období dvakrát do roka. V Kolumbii začátek hospodářského roku 2014/2015 nastal 1. dubna 2014 a trval až do 31. března 2015. Zobrazuje tedy první polovinu hospodářského kávového roku, pokud je základní období stanoveno na kalendářní rok. Sklizeň v roce 2015/16 začala v Kolumbii opět 1. dubna 2015 a skončila 31. března 2016. V tomto období byla zobrazena druhá polovina roku 2014/2015. Pro lepší výpočet mezinárodní kávová organizace spojila část produkce za období duben až březen 2014/15 a část produkce za období 2015/16 (Mezinárodní kávová organizace, 2019).

Kolumbijská federace pěstitelů kávy je velmi důležitá pro podporu producentů Kolumbii. Proto je jedním z doporučení vycházejících z výše uvedených informací, aby se její činnost i nadále rozvíjela a reagovala na nové situace spojené s produkcí kávy na území Kolumbie.

Další návrhy dané na základě shromážděných dat se vztahují k vývoji nových technologických postupů využívaných při pěstování kávy. Upřednostňovány by měly být takové strategie, které umožňují udržitelný rozvoj a zachování životního prostředí nezbytného k této produkci. Jen tak bude možné v budoucnu zajistit dostatečné množství kávy, které je poptáváno po celém světě.

Kolumbie je v současné době v oblasti pěstování kávy na vzestupu. Vývoj produkce této komodity se v následujících letech pro pěstitele jeví velmi pozitivně především proto, že se káva stává více rezistentní ke změnám klimatických podmínek. Lze tedy očekávat, že při správné volbě výrobních postupů chránících životní prostředí a při využívání dostupných vědeckých poznatků se bude nejen produkce kávy, ale i obchod s ní nadále rozvíjet. Tím by ostatně odpovídal i trendu poptávky, která po této komoditě v celém světě neustále stoupá.

Pro detailnější rozbor a přehlednější vyhodnocení byla vypočítána data pomocí statistických metod, které byly uvedeny v metodice bakalářské práce. Výsledky zkoumání potvrdily, že produkce kávy je natolik nestabilní, že nelze do budoucna přesně určit její vývoj. V rámci práce byl vypočítán intervalový odhad produkce pro následující dva roky s 95% hladinou spolehlivosti a bodový odhad produkce a spotřeby. Z přílohy 1 lze vyčíst první diferenci produkce kávy v časové řadě, která byla vymezena délkou deseti let.

V letech 2011/12 a 2017/18 byl zaznamenán pokles, ostatní roky vykazují nárůst v různém poměru. Pomocí bazického indexu byla vypořovávána procentuální změna produkce a spotřeby kávy v následujících letech v porovnání se základním rokem 2009/10. Během deseti let stoupla produkce o 71 %. To může být výsledkem neustále se rozvíjejících technologických postupů a také rozšiřováním ploch pro pěstování kávy. Během let se vyvíjela technologie pro udržení vyšší produkce a odolnosti kávy proti různým škůdcům. Ve spotřebě byl zaznamenán každoroční nárůst, který lze odůvodnit rostoucí populací a neustále se vyvíjející a rozvíjející ekonomikou. V průběhu posledních deseti let vzrostla spotřeba kávy v Kolumbii o 41 %, data byla zjištěna pomocí bazického indexu, který je možný nalézt v příloze 2. Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že trh s kávou a její produkce jsou v dalších letech velmi obtížně předvídatelné.

Pro vyhodnocení ceny, za kterou prodávají pěstitelé, byla využita indexní analýza, která byla zobrazena v příloze 3. Bazickým indexem bylo zjištěno, že se cena oproti roku 2010 snížila o 37 %. Pomocí řetězového indexu je možné vypořovat kolísání ceny mezi jednotlivými roky. Příčin výkyvů může být několik, ať už jsou jimi nabídka a poptávka na trhu, dosažená produkce kávy v Kolumbii nebo klimatické podmínky.

Do budoucna je pro rozšíření produkce kávy velmi důležité zaměřit se na ochranu životního prostředí, především snížit produkci odpadů na minimum a zamezit zbytečnému plýtvání vodou. Pozitivní vývoj v pěstování kávy by mohly přinést také nové technologické postupy, které přispějí k odolnosti vůči změnám klimatu.

6 Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na zkoumání postavení Kolumbie mezi světovými pěstiteli kávy. Cílem bylo vytvořit přehled obchodu s kolumbijskou kávou na světovém trhu a vytyčit jeho budoucí vývoj.

V teoretické části byla popsána káva jako obchodovatelná komodita na světovém trhu. V této kapitole je představena káva jako surovina a je popsáno její užívání měnící se v průběhu dějin lidstva. Uvedená část práce dále zaznamenala rozlohu zemědělské půdy, na které je káva pěstována v celosvětovém měřítku. Definovala druhy kávy a uvedla pozitiva i negativa spojená s jejich pěstováním i ziskovostí v rámci obchodu. V další části této kapitoly bakalářské práce byla popsána historie obchodu s kávou jako komoditou v jednotlivých zemích a regionech. Bylo konstatováno, že v oblasti Střední a Jižní Ameriky se nachází nejvýznamnější producenti kávy, jakými jsou Brazílie, Kolumbie nebo Mexiko. Pracovalo se s daty od hospodářského roku 2009/2010 až do roku 2014/2015, aby mohlo dojít k širšímu porovnání změn, k nimž došlo v postavení Kolumbie na světovém trhu. Samostatná část popsala historii pěstování kávy a změny, ke kterým v této produkci došlo během minulých let. Bakalářská práce ve své teoretické části zaznamenala také data vztahující se k produkci kávy v Africe, kde se jejímu pěstování věnují hlavně v Etiopii, Ugandě nebo na Pobřeží slonoviny. Část kapitoly označila za významného asijského pěstitel kávy Vietnam, který se řadí na druhé místo v rámci celosvětové produkce.

V bakalářské práci byly dále vymezeny pojmy pro spravedlivý obchod, tzv. fair trade, a komoditní burzu. Spravedlivý obchod byl identifikován jako jedno z důležitých podpůrných opatření sloužících především obyvatelům rozvojových zemí, které jim pomáhá zajistit dostatek finančních prostředků pro uspokojení základních potřeb a umožňuje jim najít cestu z chudoby. Práce vysvětlila fungování burzovního obchodu, který je zaměřen hlavně na obchodování s kontrakty, nikoli na obchodování s komoditou fyzicky. V poslední části byla popsána Mezinárodní kávová organizace, jejímž úkolem je nejen správa světového dovozu a vývozu kávy, ale také udržování mezinárodních vztahů a spolupráce.

Nejdůležitější částí bakalářské práce byla praktická část, která se zaměřovala na postavení Kolumbie na trhu s kávou a na analýzu světového trhu kávy. Jako hlavní zdroj informací byla využita data Mezinárodní kávové organizace, podle níž Kolumbie zaujímá 40. místo v žebříčku světových ekonomik. Byl popsán i dopad současné situace související s pandemií COVID-19 na celosvětovou nabídku a poptávku v rámci trhu s kávou.

Kapitola produkce a domácí spotřeba kávy v Kolumbii je zaměřena na rozbor pěstování kávy v Kolumbii v porovnání s ostatními zeměmi. Bylo konstatováno, že vlivem špatného počasí v Kolumbii předpokládá Mezinárodní kávová organizace pokles produkce v hospodářském roce 2019/2020, naopak ve Vietnamu, Indonésii nebo Etiopii se očekává nárůst produkce. Zmíněny byly opět důsledky pandemie COVID-19 způsobující kolísavý cenový průběh daný nejistotou, která provází trh s komoditami, a nestabilní cenou kávy na světovém trhu. Popsán byl i postup Mezinárodní kávové organizace, která se snaží zmírnit dopady na kávovou produkci.

Zvláštní pozornost je v práci věnována Kolumbijské federaci producentů kávy, která se v oblasti produkce zaměřuje na cenu, produktivitu a snížení nákladů. V bakalářské práci byla blíže popsána péče o životní prostředí, které je v zemědělské produkci základním zdrojem. Konkrétně byly uvedeny oblasti, na které se Kolumbijská federace zaměřuje, a to je omezení plýtvání vodou a udržování půdy s dostatečným množstvím živin. Dalším tématem práce v této části byla celková produkce v minulých čtyřech letech, která v Kolumbii kolísala. Byly identifikovány důvody tohoto trendu, za jeden z nejdůležitějších bylo označeno klima. Zmapována byla také otázka neustále rostoucí spotřeby kávy a zvyšování její produkce, na něž může mít vliv každoroční zvyšování populace.

V další části kapitoly byl popsán světový export a import kávy, přičemž bylo konstatováno, že první místo v rámci exportu kávy zaujímá Brazílie, na dalších místech je Vietnam, Kolumbie, Indonésie a Guatemala. Největší množství kávy přijímá Evropská unie, další v žebříčku největších dovozců kávy je USA, Japonsko nebo Kanada. V bakalářské práci byl dále poskytnut detailnější popis exportu a importu v datech a čase. V kapitole ceny kávy na světovém trhu jsou podrobněji popsány ceny, které jsou odváděny kolumbijským pěstitelům na trhu. Zobrazeny jsou také maloobchodní ceny ve vybraných zemích, obchod s kávou na burze a fair trade.

V poslední kapitole byly představeny přední společnosti vyrábějící kávu v Kolumbii, mezi kterými nejvyššího příjmu dosahuje Racafe & CIA SCA. Okrajově byly zmíněny i ostatní společnosti, které spadají pod Kolumbijskou federaci producentů kávy. V závěru byly stanoveny předpoklady pro budoucí vývoj. Bylo konstatováno, že se v rámci obchodování s kávou očekává rozvoj, v současném roce je předpověď produkce vyšší než v minulých letech. Zmíněna byla také světová bilance, a to i pro následující rok, pro který zatím nejsou dostupné oficiální statistiky.

Při zpracování bakalářské práce byly využity statistické metody, které umožnily jednak zmapovat produkci kávy v průběhu daných let i vývoj jejích cen, jednak napomohly stanovit hypotézy vztahující se k prognóze dalšího vývoje trhu s touto komoditou. Data odpovídající procentuální změně produkce a spotřeby kávy během sledovaných let byla získána pomocí bazického indexu. Pro vyhodnocení ceny kávy byla využita indexní analýza. Práce zaznamenala intervalový odhad produkce pro další roky s 95% hladinou spolehlivosti i bodový odhad produkce a spotřeby. Bazickým indexem bylo zjištěno snižování ceny. Řetězový index potvrdil kolísání ceny v jednotlivých letech.

Trh s kávou stojí na škále obchodu velmi vysoko. Káva je celosvětově stále více oblíbená, což se projevuje jak v růstu spotřeby, tak v rámci obchodu, jehož bilance má stoupající tendenci. Tento trend bude i nadále pokračovat, čemuž nasvědčují i výsledky této bakalářské práce.

Přílohy

Příloha 1 Výpočty elementárních charakteristik pro produkci kávy v Kolumbii

Hospodářský rok	Kolumbie					
	Produkce*	První diference	Koeficient růstu	Tempo růstu	Tempo přírůstků (%)	Bazický index
2009/10	8 098	---	---	---	---	---
2010/11	8 523	425	1,05	105,25%	5,25%	105%
2011/12	7 653	- 869	0,90	89,80%	-10,20%	95%
2012/13	9 927	2 274	1,30	129,71%	29,71%	123%
2013/14	12 124	2 197	1,22	122,13%	22,13%	150%
2014/15	13 333	1 209	1,10	109,97%	9,97%	165%
2015/16	14 009	675	1,05	105,07%	5,07%	173%
2016/17	14 634	626	1,04	104,47%	4,47%	181%
2017/18	13 824	- 810	0,94	94,46%	- 5,54%	171%
2018/19	13 858	34	1,00	100,25%	0,25%	171%

*v tisících žocích

Zdroj: Historical Data on The Global Coffee Trade. *International Coffee*

Organization [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Příloha 2 Výpočty elementárních charakteristik pro spotřebu kávy v Kolumbii

Hospodářský rok	Kolumbie					
	Spotřeba*	První diference	Koeficient růstu	Tempo růstu	Tempo přírůstků (%)	Bazický index
2009/10	1 274	---	---	---	---	---
2010/11	1 311	37	1,03	102,87%	2,87%	103%
2011/12	1 435	124	1,09	109,46%	9,46%	113%
2012/13	1 514	79	1,06	105,52%	5,52%	119%
2013/14	1 617	103	1,07	106,79%	6,79%	127%
2014/15	1 665	48	1,03	103,00%	3,00%	131%
2015/16	1 720	55	1,03	103,30%	3,30%	135%
2016/17	1 736	16	1,01	100,93%	0,93%	136%
2017/18	1 793	57	1,03	103,27%	3,27%	141%
2018/19	1 791	- 2	1,00	99,90%	- 0,10%	141%

* v tisících žocích

Zdroj: Historical Data on The Global Coffee Trade. *International Coffee*

Organization [online]. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Příloha 3 Cena kávy v roce 2010 – 2018 (bazický a řetězový index)

Kalendářní rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Colombia	180,55	239,68	166,69	113,91	159,71	119,40	123,56	125,76	113,52
Bazický index	1,00	1,33	0,92	0,63	0,88	0,66	0,68	0,70	0,63
Řetězový index		1,33	0,70	0,68	1,40	0,75	1,03	1,02	0,90

Zdroj: Prices to Growers [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z:

http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics, vlastní zpracování

Příloha 4 Káva, jiné mírné arabiky Měsíční cena – (USD/kg)

Zdroj: *Coffee, Other Mild Arabicas Monthly Price – US Dollars per Kilogram: Index Mundi* [online]. © 2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=other-mild-arabicas-coffee&months=60>

Příloha 5 Káva arabika – měsíční cena (USD/kg)

Měsíc	Cena	Růst/Pokles
Sep 2015	9,88	-
Oct 2015	9,93	0.52 %
Nov 2015	9,70	-2.30 %
Dec 2015	10,66	9.87 %
Jan 2016	10,50	-1.49 %
Feb 2016	10,93	4.12 %
Mar 2016	10,95	0.14 %
Apr 2016	10,19	-6.91 %
May 2016	10,21	0.21 %
Jun 2016	10,93	7.01 %
Jul 2016	11,22	2.69 %
Aug 2016	10,94	-2.54 %
Sep 2016	11,36	3.86 %
Oct 2016	11,57	1.87 %
Nov 2016	12,57	8.63 %
Dec 2016	10,74	-14.57 %
Jan 2017	10,94	1.92 %
Feb 2017	10,56	-3.48 %
Mar 2017	10,40	-1.58 %
Apr 2017	9,85	-5.25 %
May 2017	9,68	-1.77 %
Jun 2017	9,33	-3.58 %
Jul 2017	10,03	7.49 %
Aug 2017	9,82	-2.13 %
Sep 2017	9,42	-4.04 %
Oct 2017	9,15	-2.90 %
Nov 2017	9,37	2.51 %
Dec 2017	9,06	-3.35 %
Jan 2018	8,78	-3.12 %
Feb 2018	8,58	-2.30 %
Mar 2018	8,49	-0.97 %
Apr 2018	8,18	-3.66 %
May 2018	8,54	4.36 %
Jun 2018	8,53	-0.15 %
Jul 2018	8,30	-2.63 %
Aug 2018	8,16	-1.66 %

Příloha 5 Káva arabika – měsíční cena (USD/kg) (pokračování)

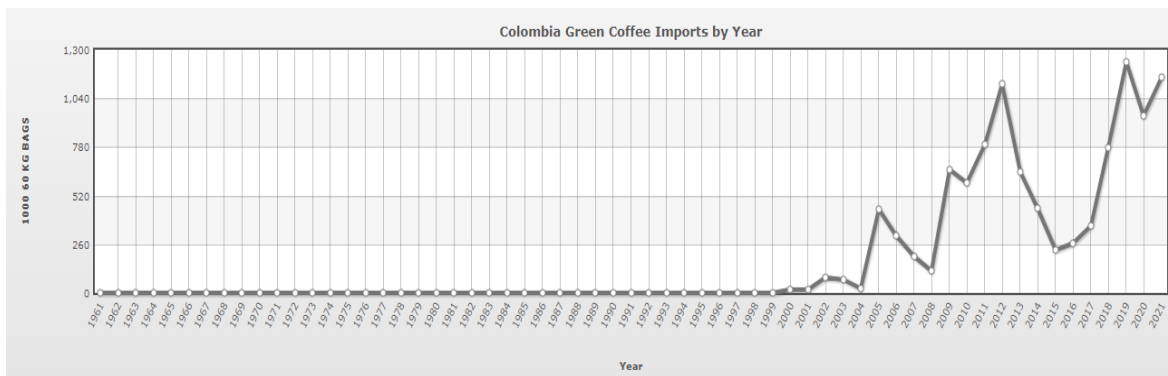
Sep 2018	8,11	-0.66 %
Oct 2018	9,34	15.13 %
Nov 2018	9,65	3.38 %
Dec 2018	8,98	-6.98 %
Jan 2019	8,96	-0.26 %
Feb 2019	8,81	-1.65 %
Mar 2019	8,53	-3.18 %
Apr 2019	8,42	-1.22 %
May 2019	8,79	4.30 %
Jun 2019	9,32	6.03 %
Jul 2019	9,57	2.73 %
Aug 2019	9,49	-0.86 %
Sep 2019	9,65	1.66 %
Oct 2019	9,63	-0.21 %
Nov 2019	10,55	9.62 %
Dec 2019	11,73	11.17 %
Jan 2020	10,38	-11.53 %
Feb 2020	10,19	-1.81 %
Mar 2020	12,65	24.12 %
Apr 2020	13,59	7.42 %
May 2020	12,74	-6.22 %
Jun 2020	11,53	-9.50 %
Jul 2020	11,86	2.81 %
Aug 2020	13,63	14.96 %

Zdroj: Coffee, Other Mild Arabicas Monthly Price – US Dollars per Kilogram: Index

Mundi [online]. © 2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=other-mild-arabicas-coffee&months=60>

Příloha 6 Import zelené kávy z Kolumbie podle roku

Zdroj: *Colombia Green Coffee Imports by Year: Index Mundi* [online]. © 2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=co&commodity=green-coffee&graph=imports>

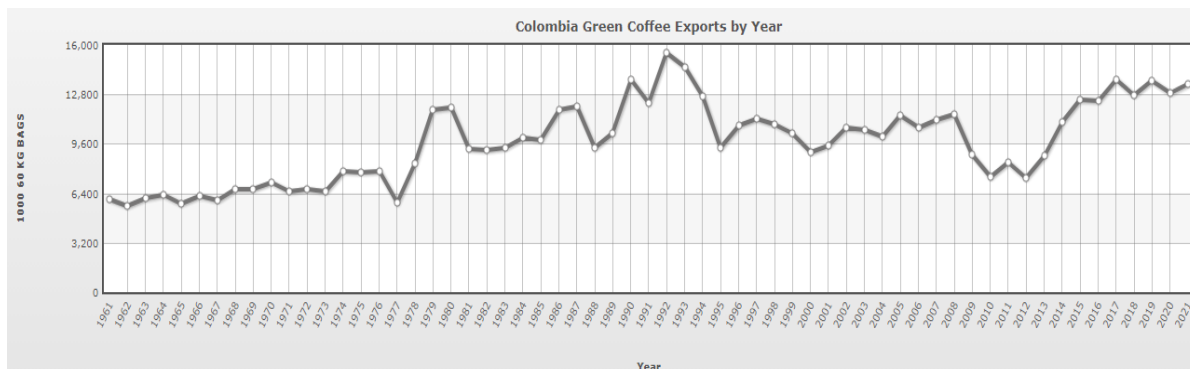
Příloha 7 Import zelené kolumbijské kávy

ROK	ŽOKY V TISÍCÍCH	RŮST/POKLES
1998	0	0,00 %
1999	0	0,00 %
2000	16	0,00 %
2001	16	0,00 %
2002	80	400,00 %
2003	70	-12,50 %
2004	25	-64,29 %
2005	450	1700,00 %
2006	305	-32,22 %
2007	195	-36,07 %
2008	115	-41,03 %
2009	660	473,91 %
2010	590	-10,61 %
2011	795	34,75 %
2012	1 115	40,25 %
2013	650	-41,70 %
2014	455	-30,00 %
2015	230	-49,45 %
2016	265	15,22 %
2017	360	35,85 %
2018	775	115,28 %
2019	1 236	59,48 %
2020	945	-23,54 %
2021	1 155	22,22 %

Zdroj: Colombia Green Coffee Imports by Year: Index Mundi [online]. © 2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=co&commodity=green-coffee&graph=imports>

Příloha 8 Export zelené kolumbijské kávy podle roku

Zdroj: *Colombia Green Coffee Exports by Year: Index Mundi* [online]. 2020 [cit. 2020-11-02]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=co&commodity=green-coffee&graph=exports>

Příloha 9 Export zelené kolumbijské kávy

ROK	ŽOKY V TISÍCÍCH	RŮST/POKLES
1998	10 863	-2,90%
1999	10 304	-5,15%
2000	9 060	-12,07%
2001	9 460	4,42%
2002	10 665	12,74%
2003	10 478	-1,75%
2004	10 049	-4,09%
2005	11 405	13,49%
2006	10 678	-6,37%
2007	11 155	4,47%
2008	11 525	3,32%
2009	8 935	-22,47%
2010	7 435	-16,79%
2011	8 385	12,78%
2012	7 360	-12,22%
2013	8 855	20,31%
2014	11 040	24,68%
2015	12 420	12,50%
2016	12 390	-0,24%
2017	13 755	11,02%
2018	12 725	-7,49%
2019	13 700	7,66%
2020	12 920	-5,69%
2021	13 500	4,49%

Zdroj: *Colombia Green Coffee Exports by Year: Index Mundi* [online]. 2020 [cit. 2020-11-02]. Dostupné z:

<https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=co&commodity=green-coffee&graph=exports>

Seznam použitých zdrojů

Almacafe [online]. © 2020 [cit. 2020-10-20]. Dostupné z:

<https://www.almacafe.com.co/reconocimientos/>

AUGUSTÍN, Jozef. Povídání o kávě: kávovníkové zrno (*Coffea arabica*), káva a kávoviny jako významné potravinářské pochutiny. Olomouc: Fontána, 2003, 354 s., [9] s. obr. příl. ISBN 80-7336-040-3.

AUGUSTÍN, Jozef. U kávy o kávě a kávovinách. Brno: JOTA, s. r. o., 2016. ISBN 978-80-7462-850-4

BERGQUIST, Charles W. Coffee and conflict in Colombia, 1886-1910 [online]. Durham, N.C.: Duke University Press, 1978 [cit. 2019-09-10]. ISBN 08-223-0418-X.

Business Recorder: Colombia's 2020 coffee harvest to hit record value \$2.33bn [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://www.brecorder.com/news/40026139>

Cena kávy na burze [online]. 2014 - 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z:

<https://investplus.cz/kurzy/kava-cena-online-graf-aktualni-a-historicky-vyvoj-kurzu/>

Cena kávy na burze [online]. 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z:

<https://forbino.com/komodity/cena-kavy-na-burze/>

CIHELKOVÁ, Eva. Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje = World economy : general trends in its development. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxvi, 273 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-155-0

CLEARY, David, Dilwyn JENKINS a Oliver MARSHALL, 2004. Brazílie: turistický průvodce. Brno: Jota. ISBN 80-721-7302-2.

Coffee C ® Futures [online]. 2020 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z:

<https://www.theice.com/products/15/Coffee-C-Futures>

Coffee in Colombia, 1979-1980 [online]. Bogotá: National Federation of Coffee Growers of Colombia, [198-] [cit. 2019-09-10].

Coffee in France. Ministry of Foreign Affairs [online]. 2016 [cit. 2016-10-06]. Dostupné z: https://www.cbi.eu/sites/default/files/market_information/researches/product-factsheet-france-coffee-2016.pdf

Coffee in Italy. Ministry of foreign affairs [online]. Advisers In Development, 2016. Dostupné z: https://www.cbi.eu/sites/default/files/market_information/researches/product-factsheet-italy-coffee-2016.pdf

Coffee institutionalidad [online]. © 2020 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://federaciondecafeteros.org/wp/institucionalidad/>

Colombia: Coffee Annual [online]. 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://www.fas.usda.gov/data/colombia-coffee-annual-4>

Country Data on the Global Coffee Trade. International Coffee Organization [online]. England, London, Dostupné z: http://www.ico.org/profiles_e.asp

EMIS: In, On and For Emerging Markets. EMIS [online]. [cit. 2020-09-20]. Dostupné z: <https://www-emis-com.infozdroje.czu.cz/countries/Colombia>

Fairtrade a COVID-19: Fairtrade Česko a Slovensko [online]. © 2020 [cit. 2020-11-03]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade-a-covid-19/>

FAIRTRADE a KOLUMBIJSKÝ PREZIDENT se SETKÁVAJÍ, ABY se VYPOŘÁDALI S KRIZÍ KÁVY. Fairtrade [online]. [cit. 2020-10-04]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.org.uk/media-centre/news/fairtrade-and-colombian-president-meet-to-tackle-coffee-crisis/>

FAIRTRADE a KOLUMBIJSKÝ PREZIDENT se SETKÁVAJÍ, ABY se VYPOŘÁDALI S KÁVOVOU KRIZÍ: Fairtrade Foundation [online]. 2020 [cit. 2020-11-03]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.org.uk/media-centre/news/fairtrade-and-colombian-president-meet-to-tackle-coffee-crisis/>

FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: https://fairtrade-cesko.cz/wp-content/uploads/2019/09/Median2019_Fairtrade_CZ_PRESS.pdf

FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: Co je Fairtrade? [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://fairtrade-cesko.cz/fairtrade/co-je-fairtrade/>

FAIRTRADE ČESKO a SLOVENSKO: FAIRTRADE AND COLOMBIAN PRESIDENT MEET TO TACKLE COFFEE CRISIS [online]. [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.org.uk/media-centre/news/fairtrade-and-colombian-president-meet-to-tackle-coffee-crisis/>

Fairtrade: Monitoring the scope and benefits of fairtrade: coffee [online]. 2018 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: https://files.fairtrade.net/publications/2019_Monitoring_Coffee_10thEd.pdf

Fair trade. *NaZemi* [online]. 2019 [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.nazemi.cz/cs/fairtrade>

HENDL, Jan, 2004. Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat. Vyd. 2., opr. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7123-9.

HINDLS, Richard, 2007. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing. ISBN 9788086946436.

Historical Data on the Global Coffee Trade. International coffee organization [online]. 2020 [cit. 2020-09-30]. Dostupné z: http://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics

Historical Data. International Coffee Organization [online]. London, 2006, 2015. Dostupné z: http://www.ico.org/new_historical.asp

IMPACT OF COVID-19 ON THE GLOBAL COFFEE SECTOR: SURVEY OF ICO EXPORTING MEMBERS: International Coffee Organization Coffee Break Series N° 3 June 2020 [online]. 2020 [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: <http://www.ico.org/documents/cy2019-20/coffee-break-series-3e.pdf>

In the Economic Axis we work through 3 paths: Economic Axis [online]. © 2020 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://federaciondecafeteros.org/wp/sostenibilidad/eje-economico/>

International coffee organization: Coffee Year 2019/20 Ends in Surplus [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <http://www.ico.org/documents/cy2019-20/cmr-0920-e.pdf>

Káva – komodita pro obchodování na burze, online graf a vývoj kurzu kávy [online]. © 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://www.tradecz.cz/kava-komodita-pro-obchodovani-na-burze-online-graf-a-vyvoj-kurzu-kavy/>

Kolumbijská kávová federace: Export. Federacion de cafeteros [online]. © 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://federaciondecafeteros.org/wp/export/?lang=en>

Monthly Coffee Market Report (2019/20) [online]. © 2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://www.ico.org/Market-Report-19-20-e.asp>

OBCHOD S KÁVOU NA BURZE [online]. 2013 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://kavarnik.cz/obchod-s-kavou-na-burze/>

Pěstitelé kávy se potýkají s klesajícími cenami, pomoci jim má nová kryptoměna Coffee [online]. 2019 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/kryptomeny/pestitele-kavy-se-potykaaji-s-klesajicimi-cenami-pomoci-jim-ma-nova-kryptomena-coffee-1361159?page=4>

PÖSSL, Martin. Káva jako životní styl, 2010. Vyd. 1. Praha: Grada, 116 s. Zdraví. ISBN 978-80-247-2822-3.

Přední společnosti na výrobu kávy v Kolumbii v roce 2018 podle tržeb. Statista [online]. © 2020 [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1090572/colombia-coffee-manufacturing-companies/>

Přední země vyvážející kávu v roce 2018 na celém světě [online]. © 2020 [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1096413/main-export-countries-for-coffee-worldwide/>

Review of Colombia's agriculture and rural development strategy [online]. Washington, D.C.: World Bank, c1996 [cit. 2019-09-10]. ISBN 08-213-3622-3.

ROLDÁN-PÉREZ, Adriana, Maria-Alejandra GONZALEZ-PEREZ, Pham THU HUONG a Dao NGOC TIEN. Coffee, Cooperation and Competition: a Comparative Study of Colombia and Vietnam [online]. In: . s. 92 [cit. 2020-10-18].

ŘEZANKOVÁ, Hana a Tomáš LÖSTER. Základy statistiky, 2013. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1957-9.

SMITH, Ian Bradford. Kopi Luwak Coffee - World's Most Expensive Coffee Beans from Civet Poop or an Urban Myth?. iPACT Limited, 2014. ISBN 9780992798710.

SCHROTH, G. Agroforestry and biodiversity conservation in tropical landscapes. Washington: Island Press, c2004, xii, 523 p. ISBN 15-596-3357-3

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA, 2008. Statistické metody II. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-1736-9.

THURSTON, Robert W., Jonathan MORRIS a Shawn STEIMAN. Coffee: a comprehensive guide to the bean, the beverage, and the industry [online]. Lanham, [2013] [cit. 2019-09-10]. ISBN 978-144-2214-408

United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service: Coffee: World Markets and Trade [online]. © 2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.fas.usda.gov/data/coffee-world-markets-and-trade>

United States Department of Agriculture: Coffee: World Markets and Trade [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://www.fas.usda.gov/data/coffee-world-markets-and-trade>

VESELÁ, Petra, 2015. Kniha o kávě: průvodce světem kávy s recepty na její přípravu. Vydání první, čtvrtý dotisk. Praha: Smart Press. ISBN 9788087049341.

World's Top Exports: Coffee Imports by Country [online]. 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <http://www.worldstopexports.com/coffee-imports-by-country/>

World's Top Exports: Colombia's Top 10 Exports [online]. © 2020 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <http://www.worldstopexports.com/colombias-top-10-exports/>

Přílohy

Příloha 1	Výpočty elementárních charakteristik pro produkci kávy v Kolumbii	68
Příloha 2	Výpočty elementárních charakteristik pro spotřebu kávy v Kolumbii.....	69
Příloha 3	Cena kávy v roce 2010 – 2018 (bazický a řetězový index).....	69
Příloha 4	Káva, jiné mírné arabiky Měsíční cena – (USD/kg)	70
Příloha 5	Káva arabika – měsíční cena (USD/kg)	71
Příloha 6	Import zelené kávy z Kolumbie podle roku	73
Příloha 7	Import zelené kolumbijské kávy	74
Příloha 8	Export zelené kolumbijské kávy podle roku	75
Příloha 9	Export zelené kolumbijské kávy	76